

Ksenija Parieva

Yleishyödyllinen pankkitoiminta

Eettiset pankit

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalouden koulutusohjelma

Opinnäytetyö

Tammikuu 2016

Tekijä Otsikko Sivumäärä Aika	Ksenija Parieva Yleishyödyllinen pankkitoiminta. Eettiset pankit. 46 sivua + 1 liite Tammikuu 2016
Tutkinto	Tradenomi
Koulutusohjelma	Liiketalous
Suuntautumisvaihtoehto	Rahoitus
Ohjaaja	Lehtori Elisabeth Schauman
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää, mitä on yleishyödyllinen pankkitoiminta. Yleishyödyllisten pankkien toiminta-ajatuksena on käyttää rahaa työkaluna, jolla voidaan muuttaa nykyistä yhteiskuntaa paremmaksi. Ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvointia edistetään ohjaamalla rahoitusta niitä edistäviin hankkeisiin.</p> <p>Opinnäytetyössä oli tarkoitus perehtyä neljään erilaiseen Euroopassa toimivaan eettiseen pankkiin. Opinnäytetyön tavoitteena oli ensisijaisesti selvittää, mitä yleishyödyllinen pankkitoiminta on ja onko se taloudellisesti kannattavaa. Opinnäytetyön tarkoitus oli perehtyä myös siihen, mikä vaikutus eettisillä pankeilla on kestävä kehityksen kannalta ja miksi eettisiä pankkeja tarvitaan. Tarkoituksena oli selvittää, minkälaista eettistä pankkitoimintaa Suomessa on ja miksi Suomessa ei ole varsinaista eettistä pankkia. Opinnäytetyössä ei käsitelty yritysvastuun toteutumista pankkisektorilla.</p> <p>Opinnäytetyö oli tutkimuksellinen työ. Siinä käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää, jossa yhdisteltiin jo olemassa olevaa tietoa sekä aikaisempia määrällisiä tutkimuksia. Aineisto koostui kirjallisuudesta, sähköisistä lähteistä, artikkeleista ja aikaisemmista tutkimuksista.</p> <p>Opinnäytetyössä käsiteltyjen tutkimuksien perusteella voitiin todeta, että yleishyödyllinen pankkitoiminta on vähintään yhtä kannattavaa kuin tavanomainen pankkitoiminta. Eettisiä pankkeja tarvitaan tukemaan yleishyödyllisiä hankkeita, kuten esimerkiksi luomumaanviljelyä ja uusiutuvien energialähteiden kehitystä. Yleishyödylliset hankkeet edistävät kestävä kehitystä, sillä seuraavalle sukupolville voidaan tulevaisuudessa taata yhtä hyvä hyvinvoinnin taso kuin meillä on. Aikaisempien tutkimuksien perusteella voitiin todeta, että suomalaiset luottavat pankkeihin, joten eettiselle pankille ei ole välttämättä tarvetta. Kerätyn aineiston perusteella Suomessa ei tällä hetkellä ole tarpeeksi kysyntää eettiselle pankille.</p>	
Avainsanat	yleishyödyllinen pankki, kestävä kehitys, yhteiskunta, eettisyys, yhteishyvä, eettinen pankkitoiminta

Author Title	Ksenija Parieva Sustainable Banking. Ethical Banks.
Number of Pages Date	46 pages + appendice January 2016
Degree	Bachelor of Business Administration
Degree Programme	Economics and Business Administration
Specialisation option	Finance
Instructor	Elisabeth Schauman, Lecturer
<p>The goal of this thesis was to study sustainable banking. The study was done by qualitative method using previous quantitative researches. Sustainable banks are better known by the term ethical bank. The purpose of ethical banks is to use money as a tool to improve the society's wellbeing by channeling finance to ventures that have a positive impact on the society and the environment.</p> <p>This thesis explored four different ethical banks that operate in Europe. The main goal was to find out what ethical banking is and if it is profitable. The study will also clarify what impact ethical banking have on sustainable development and why sustainable banks are needed. Ordinary banks and ethical banks are compared through the "Triple Bottom Line" and the "Single Bottom line" frameworks.</p> <p>The thesis did not take in account how the bank sector enforces their corporate governance. Also thesis looked in to what kind of sustainable banking there is in Finland and why there is no actual sustainable bank here.</p> <p>There are certain main features to ethical banks that they enforce in their finance business. The main feature is to apply the "Triple Bottom Line" which takes into account profit, environment and society. Ordinary banks apply the "Single Bottom Line" which only considers to maximize their profit.</p> <p>By the previous researches which are considered in this thesis, ethical banking is as profitable as ordinary banking. Ethical banks are needed to finance ventures that support sustainable growth, such as organic farming and renewable energy sources. These sort of ventures support sustainable growth, by making sure that the next generation has as an equally good level of wellbeing as our present generation.</p> <p>The study was not able to find out an actual reason why there is no ethical bank in Finland. By previous research it can be discovered that Finns trust their banks in other words there might be no need for sustainable bank in Finland. Also by the collected data there is no demand for sustainable bank in Finland at the moment.</p>	
Keywords	sustainable development, sustainable banking, society, common good, ethical banking

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Johdatus aiheeseen ja tutkimuksen perustelu	1
1.2	Työn tavoitteet	2
1.3	Aineisto ja työn rajaus	3
1.4	Tutkimusmenetelmä	4
1.5	Taloukasvu ja kestävä kehitys	4
2	Pankkitoiminta	6
2.1	Pankin rooli kansantaloudessa	6
2.2	Ansaintalogiikka	7
2.3	Vakavaraisuuden merkitys	7
2.4	Finanssikriisi	8
2.5	Pankit Suomessa	10
3	Yhteishyvän talousjärjestelmä	11
3.1	Kapitalismi lyhyesti	11
3.2	Yhteishyvän talous	12
3.3	Yhteishyvän laskelma	13
4	Yleishyödyllisen pankkitoiminnan määrittely	14
5	Yleishyödyllisten pankkien liitto GABV ja yleishyödylliset pankit Euroopassa	17
5.1	GABV	17
5.2	Triodos Bank	18
5.3	JAK Medlemsbank	20
5.4	Merkur Cooperative Bank	21
5.5	Ekobanken	22
5.6	Kannattavuus suhteessa tavanomaiseen pankkitoimintaan	24
6	Yleishyödyllinen pankkitoiminta Suomessa	28
6.1	Pankki 2.0 -aloite	28
6.2	Ehta Raha	29
6.3	JAK Finland	31
6.4	Merkurin toiminta Suomessa	31
6.5	Suomessa toimivien pankkien yleishyödyllinen pankkitoiminta	33

7	Tutkimuksen tulokset	34
8	Pohdinta ja johtopäätökset	36
9	Opinnäytetyön arviointi	38
9.1	Tutkimuksellisen opinnäytetyön arviointi	38
9.2	Opinnäytetyön prosessin arviointi	40
	Lähteet	42
	Liitteet	
	Liite 1. Yhteishyvämatrissi	

1 Johdanto

1.1 Johdatus aiheeseen ja tutkimuksen perustelu

Tämä opinnäytetyö käsittelee yleishyödyllistä pankkitoimintaa (englanniksi sustainable banking). Voidaan myös puhua kestävän kehityksen pankkijärjestelmästä ja vastuullisesta pankkitoiminnasta. Suomalaisessa mediassa yleishyödyllisiä pankkeja kutsutaan eettisiksi pankeiksi. Opinnäytetyössä käytetään termiä yleishyödyllinen pankkitoiminta.

Yleishyödyllisten pankkien toiminta-ajatuksena on käyttää rahaa työkaluna, jolla voidaan edistää yhteiskunnan hyvinvointia. Eettisten pankkien toimintamalliin kuuluu rahan ohjaaminen hankkeisiin, joilla on hyvinvointivaikutus yhteiskuntaan ja ympäristöön. Tässä opinnäytetyössä tutustutaan yleishyödyllisten pankkien liittoon ja neljään erilaiseen Euroopassa toimivaan eettiseen pankkiin. Valitut pankit eroavat toisistaan, mutta ne täyttävät eettisen pankin kriteerit. Läpinäkyvä toiminta ja yhteisen hyvään pyrkiminen on nostanut eettisen pankkitoiminnan suosiota (Saarinen 2015).

Taluskriisin tuomat talousongelmat ovat koetelleet valtiota ja yrityksiä ja näin rasittaneet kansantaloutta ja vaikuttaneet ihmisten sosiaaliseen hyvinvointiin (Lukkarinen 2015, 70). Kriisin syiksi on nostettu rahoitusyhtiöiden ja pankkien epäeettinen toiminta. Sen vuoksi tässä opinnäytetyössä käsitellään myös hieman finanssikriisin vaikutuksia finanssisektoriin. Taluskriisin käsitteleminen pyrkii avaamaan lukijalle sen, miksi eurooppalaiset ovat alkaneet suosimaan yleishyödyllisiä pankkeja

Eettisten pankkien suosio kasvoi finanssikriisin puhkeamisen aikoihin, ja se näkyy esimerkiksi maailman suurimman yleishyödyllisen pankkikonsernin, Triodos -pankin, kasvujen tunnusluvussa. Vuonna 2009 Triodos pankki kasvoi 30 prosentilla ja sai 50 000 uutta asiakasta. (Triodos 2010.)

Kiinnostuin finanssisektorin eettisyydestä opintojeni aikana. Olen monesti pysähtynyt miettimään rahoitusmaailman eettisyyttä. Opintojeni alussa vuonna 2012 maailma edelleen toipui finanssikriisistä, minkä vuoksi mediassa korostettiin hyvin paljon esimerkiksi finanssimaailman epäeettisyyttä. Eräällä opintojaksolla pohdittiin rahoitusmaailman eet-

tisyyttä ja tulimme siihen johtopäätökseen, että rahoitusmaailmaa voi muuttaa eettisemmäksi muuttamalla ihmisten näkemyksiä ja ajattelutapoja. Keväällä 2015 vierailin lyhyellä opintomatalla Belgiassa ja kuulin ensimmäistä kertaa eettisistä pankeista. Hollantilaisen eettisen pankin edustaja kävi kertomassa meille yleishyödyllisestä pankkitoiminnasta. Oivalsin, että yleishyödyllinen pankkitoiminta ja vastuullinen sijoittaminen ovat käytännön esimerkkejä siitä, kuinka rahoituksella voi tukea eettistä ja yhteiskuntaa edistävää liiketoimintaa.

Eettiset rahastot ja vastuullinen sijoittaminen ovat Suomessa jo jokseenkin tuttuja, mutta minua kiinnostaa se, miksi Suomessa ei ole eettistä pankkia. Haluan perehtyä siihen, minkälaista yleishyödyllistä pankkitoimintaa edistävää toimintaa Suomessa on. Samoin haluan selvittää, onko yleishyödyllinen pankkitoiminta liiketaloudellisella tasolla kannattavaa eli voiko eettisellä pankkitoiminnalla tehdä tulosta.

1.2 Työn tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia eettistä pankkitoimintaa teorialähteiden avulla, selvittää eettisen pankkitoiminnan periaatteita ja korostaa sen vaikutuksia talouteen sekä yhteiskunnan hyvinvointiin. Opinnäytetyö pureutuu selvittämään, minkälaista yleishyödyllistä pankkitoimintaa Suomessa on ja miten Suomen yleishyödyllinen pankkitoiminta on kehittynyt. Työssä käsitellään myös suppeasti suomalaisten pankkikäyttämistä.

Opinnäytetyössäni pyrin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

Mitä on yleishyödyllinen pankkitoiminta, ja onko se liiketaloudellisesti kannattavaa?

Mikä vaikutus yleishyödyllisellä pankkitoiminnalla on talouden kestäväälle kehitykselle, ja miksi yleishyödyllisiä pankkeja tarvitaan?

Miten yleishyödylliset pankit eroavat tavanomaisista pankeista?

Miksi Suomessa ei ole yleishyödyllistä pankkia, ja minkälaista yleishyödyllistä pankkitoimintaa Suomessa on?

1.3 Aineisto ja työn rajaus

Tässä opinnäytetyössä aineistona on käytetty suomalaista ja englanninkielistä kirjallisuutta, Internet-lähteitä sekä aikaisempia tutkimuksia. Kestävän kehityksen käsittelemiseen valittiin Markku Ollikaisen ja Matti Pohjolan vuoden 2013 kannanotto talouskasvuun ja kestäväan kehitykseen.

Talousekonomisti Cristian Felberin teosta ”Näkyvä Käsi. Kohti yhteishyvän taloutta 2013” hyödynnetään avartamaan näkemystä nyky-yhteiskunnan tilanteesta ja siitä, miten nykyistä talousjärjestelmää voisi muuttaa yleishyödyllisemmäksi. Felber on pannut alulle yhteishyvän talousjärjestelmän. Felberin yhteishyvän talousjärjestelmä ei täysin aja samaa asiaa kuin yleishyödyllinen pankkitoiminta, mutta ne molemmat edustavat monia samoja arvoja ja ideologiaa. Felberin kehittämää yhteishyvä-laskelmaa, hyödynnetään Suomen eettisen pankin Pankki 2.0 –aloitteen toiminnassa (Pankki 2.0 -aloite, 2015). Tässä opinnäytetyössä ei niinkään perehdytä yritys vastuun toteutumiseen pankkisektorilla, vaan vertaillaan tavanomaisten ja eettisten pankkien toimintaperiaatteita.

Työssä ei syvennyttä vastuullisiin sijoitustuotteisiin, vaan pääasiassa keskitytään eettiseen rahoitustoimintaan. Luvussa 6.5 käsitellään Suomessa toimivien pankkien vastuullista sijoitustoimintaa, koska eettisyys näkyy suomalaisella pankkitoiminnassa tällä hetkellä enimmäkseen vastuullisen sijoittamisen alueella.

Aikaisemmat tutkimukset, joita on käytetty tässä tutkimuksessa, ovat osittain kvantitatiivisia tutkimuksia, joiden pohjalta on esimerkiksi selvitetty suomalaisten ja eurooppalaisten kuluttajien luottamusta pankkeihin.

Opinnäytetyöt, joihin olin tutustunut ja joihin olen viitannut tässä opinnäytetyössä, käsittelevät myös yleishyödyllistä pankkitoimintaa. Laura Sarapisto on kirjoittanut vuonna 2014 opinnäytetyön Turun ammattikorkeakoululle eettisestä pankkitoiminnasta ja sen edistämisestä Suomessa. Sarapiston opinnäytetyön avulla sain katsauksen siitä, minkälaista yleishyödyllistä pankkitoimintaa Suomessa on ollut ja miten se on edistynyt. Sarapiston opinnäytetyön tarkoituksena oli löytää keinoja siihen, miten eettistä pankkitoimintaa voisi edistää Suomessa. Tutustuin myös Afnan Bayatin keväällä 2015 julkaistuun opinnäytetyöhön, joka keskittyi JAK Finland -rahoitusosuuskunnan tutkimiseen. Tutustuin myös Vaasan yliopiston yhteiskuntatieteiden pro graduun, jonka kirjoitti Titta-Liisa

Koivuporras vuonna 2008. Koivuporras tutki yhteiskuntavastuun toteutumista pankkisektorilla tutkimuksessa ”Ihminen ja pankki – samaa maata?”. Koivuporras toteutti tutkimuksen kyselyllä OP-Pohjola -ryhmän sidosryhmille.

1.4 Tutkimusmenetelmä

Tässä opinnäytetyössä on käytetty kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää, koska laadullinen tutkimus ei määrittele tarkkaa tapaa tutkia, vaan se voi sisältää erilaisia menetelmiä, tapoja, perinteitä ja analyysimenetelmiä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pääasiana on aiheen merkityksen korostaminen (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Valitsin laadullisen tutkimusmenetelmän myös sen vuoksi, että aiheesta ei löydy aiempaa teoriapohjaista opinnäytetyötä tai tutkielmaa. Sen lisäksi en ollut vielä varma, millälaisia tutkimustapoja tulen tässä opinnäytetyössä hyödyntämään. Näin pystyin varmistamaan opinnäytetyöni onnistumisen. Vaihtoehtonani olisi ollut kvantitatiivinen tutkimus, joka mittaa ilmiön tuloksia määrällisesti. (Jyväskylän yliopisto 2015.) Käytännön tasolla kvantitatiivinen tutkimus eli määrällinen tutkimus olisi vaatinut esimerkiksi kyselyn toteuttamisen. Kvantitatiiviseen tutkimukseen en ryhtynyt, sillä se olisi vaatinut mahdollisen kyselyn, johon minulla ei olisi ollut tarpeeksi resursseja käytössä, jotta kyselystä olisi tullut riittävän kattava. Tutkimuksessa on kuitenkin käytetty aiempia kvantitatiivisia tutkimuksia, joiden avulla olen pyrkinyt saamaan vastauksia opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Laadullisen tutkimuksen avulla pystyin luomaan yleisen katsauksen yleishyödylliseen pankkitoimintaan, mikä ei ole Suomessa kovin tuttu aihe. Toisin sanoen tutkimuksessa on käytetty hyvinkin paljon jo saatavilla olevaa tietoa, jota yhdistelemällä sain aikaiseksi hyvän yleiskatsauksen yleishyödyllisestä pankkitoiminnasta.

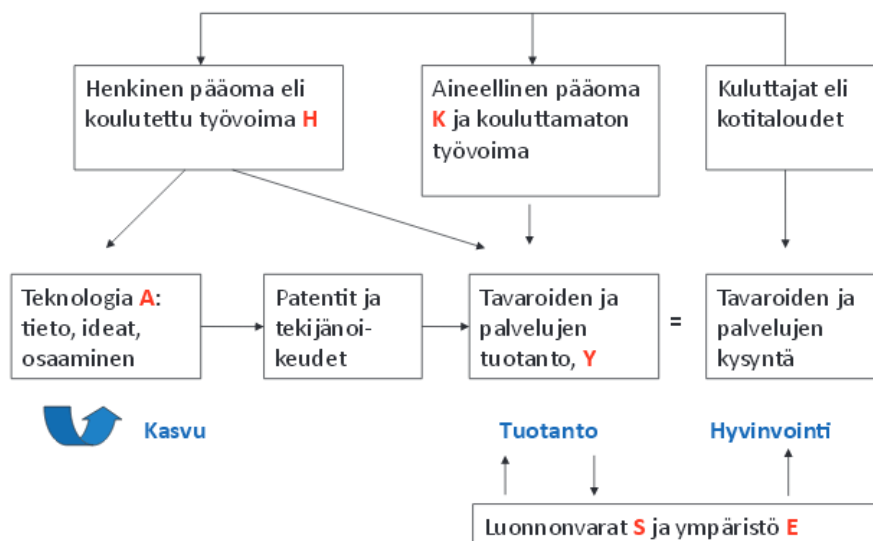
1.5 Talouskasvu ja kestävä kehitys

Kansantaloudessa talouskasvulla tarkoitetaan BKT:n kasvua tai elintason nousua. BKT mittaa sen, kuinka paljon kansantalous on tuottanut rahamääräisesti tuotetuista tuotteista ja palveluista vuodessa. Käytännössä sen voi ymmärtää myös niin, kuinka paljon tuotteisiin hyödynnetyistä raaka-aineista tehdyistä palveluista ja tuotteista on saatu tuloja. BKT asukasta kohti toimii myös elintason mittarina. Aineellisella tasolla elintason nousu korostuu sillä, että asukkaiden tulotaso nousee samoin kuin käytettävissä olevien tavaroiden ja palveluiden määrä. Toisin sanoen talous kasvaa ja kehittyy, kun ihmisillä

on varaa tarjolla oleviin hyödykkeisiin ja niitä on tarjolla tarpeeksi. Tulojen kasvu voidaan taas nähdä hyvinvoinnin lisääntymisenä. (Ollikainen & Pohjola 2013, 6.)

Talous ei voi kasvaa loputtomiin, sillä resurssit ovat rajalliset. Tärkein talouskasvun mahdollistaja viime vuosikymmeninä on ollut teknologian kehitys. Ihmisillä on nykyään entistä enemmän uusia tarpeita, joita halutaan tyydyttää. Tämän vuoksi uusia tuotteita saadaan luotua kehittyneen teknologian ansiosta. (Pohjola 2010, 160.)

Kuvio 1 havainnollistaa talouskasvun prosessia kansantaloudellisella tasolla. Ympäristöekonomian professori Markku Ollikainen ja taloustieteen professori Matti Pohjola laativat kuvion 1 seuraavista tuotannontekijöistä. Henkinen pääoma on niin sanottua koulutettua työvoimaa (H), jonka ansiosta teknologia (A) kehittyy työvoimalla olevan tiedon ja taidon avulla. Aineellista työvoimaa ovat koneet ja laitteet sekä niin sanottu kouluttamaton työvoima (K), joita tarvitaan ideoiden fyysiseen toteutukseen. Tuotantoon tarvitaan myös luonnonvaroja (S). Näistä tuotannontekijästä syntyy tavaroita ja palveluita, joita kuluttajat ostavat. Taloudellinen hyvinvointi eli talouskasvu syntyy siitä, kun kotitaloudet ostavat tuotteita ja palveluita tarpeidensa tyydyttämiseksi. (Ollikainen & Pohjola 2013, 6, 16, 17.)

Kuvio 1. Talouskasvun teoria (Ollikainen & Pohjola 2013, 17).

Kestävässä kehityksessä tunnistetaan jatkuvan talouskasvun haitat elinympäristölle, minkä vuoksi talouskasvulle halutaan luoda kestävä pohja. Kestävä kehitys varmistaa,

että nyky-yhteiskunnan tarpeet tyydytetään riistämättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa. Talouskasvu on kestävää silloin, kun yhteiskunnan hyvinvointi tulevaisuudessa on aina vähintään yhtä suuri kuin tämänhetkinen hyvinvointi. (Pohjola 2010, 163.)

Toisin sanoen jatkuva talouskasvu, joka ei tue kestävää kehitystä, johtaa luonnonvarojen ylikulutukseen ja ympäristön liialliseen saastuttamiseen. Kestävä kehitys on tärkeää sen vuoksi, että sillä voidaan varmistaa tulevien sukupolvien mahdollisuudet talouskasvuun ja hyvään elintasoon tulevaisuudessa.

2 Pankkitoiminta

2.1 Pankin rooli kansantaloudessa

Pankkitoiminnan käsittelemisen tarkoituksena on selkeyttää, miten talletetut varat välittyvät rahoitusta hakeville. Oman työkokemuksen perusteella tämä ei kaikille pankin asiak-kaille ole täysin selvää. Suomessa asiakkaille ei välttämättä tule mieleen se, mitä heidän tallettamillaan varoilla rahoitetaan. Tämä vaikuttaa keskeisesti siihen, miksi Suomessa ei vielä ole yleishyödyllistä pankkia. Pankkitoiminnan selkeyttäminen auttaisi ihmisiä ymmärtämään rahoituksen moraalisen puolen.

Pankkien tehtävä on toimia epäsuoran rahoituksen välittäjänä. Epäsuora rahoitus tarkoittaa sitä, että pankit välittävät ylijäämäsektorin varoja alijäämäsektorille. Toisin sanoen ne, joilla on ylimääräisiä varoja voivat toimia niiden rahoittajina, joilla ei ole tarvittavaa rahoitusta. Käytännössä se tapahtuu niin, että tallettaja tekee talletuksen pankkiin, josta pankki maksaa useimmissa tapauksissa tallettajalle korkoa. Lainanottaja taas hakee rahoitusta hankkeelle ja maksaa siitä pankille korkoa. Pankki siis kerää varoja, minkä jälkeen se välittää niitä eteenpäin, joten pankki toimii epäsuorassa rahoituksessa välittäjänä. (Alhonsuo & Nilsén & Pellikka 2009,15.)

Hyvin toimiva rahoitusjärjestelmä edesauttaa varojen allokoitumista, mikä edistää talouskasvua. Näin ollen kuluttajat ja yritykset, joilla ei ole tarvittavia varallisia säästöjä pystyvät toteuttamaan mahdolliset hankkeensa. Sen vuoksi pankki on talouskasvun edistäjän merkittävässä roolissa. (Suomen Pankki 2015.)

2.2 Ansaintalogiikka

Ansaintalogiikalla tarkoitetaan tarkempaa tapaa, jolla liiketoiminnalla tehdään tuottoa. Pankin tuotot koostuvat pääasiassa talletettujen varojen ja lainattujen varojen korkomarginaalista. (Alhonsuo ym. 2009, 82).

Korkomarginaali on pankin luotto- ja talletuskorkojen erotus. Antolainauksella tarkoitetaan niitä varoja, jotka ovat talletettu pankkiin. Antolainatut varat ovat käytännössä asiakkailta lainattuja varoja. Ottolainaus tarkoittaa pankin lainaamia varoja lainanottajille. Pankki maksaa tallettajille korkoa ja velalliset maksavat pankille korkoa. Pankeilla on myös muita tuottoja, esimerkiksi ottolainauksiin liittyvät kulut, (toimitusmaksut tilinhoitokulut), arvopaperivälitykseen liittyvät hallinnointi- ja palkkiotuotot ja päivittäisasiainnin palvelumaksut (maksujenvälitys, verkkopankki, pankkikortit). (Alhonsuo ym. 2009, 83.)

Finanssivalvonta määrittelee pankin tehtäviksi jo aiemmin mainitun rahoituksen välityksen rahoitusmarkkinoilla ja kansantaloudessa. Pankkien palveluihin kuuluu myös asiakkaiden varallisuudesta ja sijoituksista huolehtiminen. Pankkien hoitama maksujenvälitys mahdollistaa tehokkaan markkinatalouden. Maksujenvälityksellä tarkoitetaan tilisiirtoja, varojen siirtoa maksutilille ja suoramaksuja. (Finanssivalvonta 2014c.)

2.3 Vakavaraisuuden merkitys

Vakavaraisuus tarkoittaa pankin omien pääomien määrää taseessa. Suomessa vakavaraisuusvaatimus on 8 prosenttia riskipainotettujen saamisten, sijoitusten ja taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärästä. Riskipainotetun saamiset ovat esimerkiksi pankin myöntämät lainat. Oman pääoman riittävyys suojaa pankkia mahdollisilta arvonalentumisilta ja luottotappioilta. (Talousdemokratia 2015.)

Luottotappioita syntyy silloin, kun myönnettyä lainaa ei saada perittyä velalliselta. Arvonalentumiset ilmenevät esimerkiksi tilanteissa, joissa velallisen reaalivakuus joudutaan realisoimaan luoton maksamista varten. Realisointi hetkellä vakuuden arvo on voinut alentua sen verran, ettei se riitä kattamaan maksamattoman luoton määrää. Vakavarai-

suuden merkitys korostuu etenkin talouskriisien aikaan, jolloin esimerkiksi vallitseva työttömyys johtaa velalliset maksukyvyttömyyteen. Laman aikaan myös vakuuksien realisointi on hankalaa, minkä vuoksi lainat jäävät maksamatta ja pankille syntyy siitä tappiota. Sen vuoksi pankkien on pidettävä vakavaraisuus kunnossa, jotta itse pankki ei ajautuisi maksukyvyttömyyteen ja näin ollen konkurssiin (Talousdemokratia 2015.)

Vakavaraisuusvaatimus perustuu Basel-säännöksiin. Vuonna 2008 vakavaraisuuden sääntelyä kiristettiin uudistamalla vakavaraisuusvaatimuksia. Uudistuksella pyrittiin parantamaan pankkitoimintaan liittyvien riskien huomioon ottamista. Uudistuksen myötä tehtiin uusi määritelmä siitä, kuinka paljon omia varoja pankeilla tulisi olla suhteessa niiden ottamiin riskeihin. Tämän tarkoituksena oli kannustaa pankkeja kehittämään omia riskienhallintajärjestelmiä. Taka-ajatuksena on se, että mitä kehittyneempi riskienhallintajärjestelmä pankilla on, sitä vähemmän se tarvitsee omia varoja. Yksinkertaisuudessaan pankki, joka huolehtii omasta riskienhallinnasta, on tietoisempi omista riskeistään ja näin ollen tietää, paljonko omaa pääomaa se tarvitsee kattamaan ne. Vakavaraisuusvaatimuksia kiristettiin finanssikriisin vuoksi. (Kontkanen 2011, 35.)

Finanssivalvonnan viimeisimmän lehdistötiedotteen mukaan, Suomessa pankkien ja vakuutusyhtiöiden vakavaraisuus on hyvä. Suomalaisen pankkisektorin kokonaisvakavaraisuussuhde nousi 18 prosenttiin vuonna 2015. Finanssivalvonnan tutkimuksesta selviää, että suomalaisen pankkisektorin vakavaraisuus ei ole heilahdellut merkittävästi vuosien 2011–2015 aikana. (Finanssivalvonta 2015a.)

2.4 Finanssikriisi

Finanssikriisi lähti liikkeelle Yhdysvaltojen asuntomarkkinoiden hintakuplasta, joka syntyi alhaisen korkotason ja spekulatiivisen toiminnan ansiosta finanssimarkkinoilla. Asuntolainoja myytiin vähävaraisille amerikkalaisille kovalla korolla. Kun vähävaraiset amerikkalaiset eivät lopulta voineet maksaa lainaa takaisin pankille, jäivät asuntolainapankit ilman saataviaan. Vuonna 2009 Yhdysvallat ja moni EU-valtio joutui pelastamaan pulaan joutuneita pankkeja avustuspaketeilla. (Eurooppatiedotus 2012.)

Spekulatiivinen toiminta finanssimarkkinoilla tapahtui käytännössä niin, että asuntolainapankit paketoivat riskiset asuntolainansa arvopapereiksi ja myivät niitä eteenpäin investointipankeille. Tällä tavoin pankit siirsivät vastuunsa investointipankeille. Kyseisiä asuntolainoja yhdisteltiin erilaisilla arvopapereilla vakuusvelkasitoumuksiksi. Sijoittajat ostivat

näitä sijoitustuotteita investointipankeilta, koska rating-yhtiöt luokittelivat sijoitustuotteet korkealla rating-arvolla. (Sorsa 2008.)

Investointipankit haalivat näitä paketoituja lainoja niiden korkean riskin vuoksi, sillä korkea riskisillä lainoilla oli korkeimmat tuotto-odotukset (Inside Job 2010). Yhdysvaltojen asuntojen hinnat laskivat vuonna 2006 ja velalliset jättivät lainaeriä maksamatta. Vuonna 2007 moni asuntolainapankki kaatui ja samalla investointipankit jäivät paketoitujen asuntolainojensa kanssa tyhjän päälle. Vuonna 2008 investointipankit ilmoittivat jättiluottotappioistaan. (Eurooppa tiedotus 2012).

Yhdysvaltojen tapahtumat pelästyttivät Euroopan pankkisektorit, joten pankit olivat erittäin varovaisia lainanmyöntämisessä, ja näin ollen yritykset eivät voineet toteuttaa investointejaan. Tämä hidasti talouskasvua. Suomen BKT tippui vuonna 2009 kahdeksan prosenttia vuoteen 2008 verrattuna. Finanssikriisi muuttui Euroopalle talouskriisiksi. (Eurooppa tiedotus 2012.)

Talouskriisi vaikuttaa Euroopassa muun muassa julkisten palveluiden leikkauksina, sillä EU on joutunut rahoittamaan maksukyvyttömyyteen ajautuneiden pankkien pelastusta tukipaketeilla. Tapahtumat ovat nostaneet kestävämmän talousjärjestelmän vaikutukset ihmisten tietoisuuteen, mikä on edesauttanut ihmisiä löytämään uusia pankki vaihtoehtoja. (Maailman Kuvalehti 2012.)

Benedicterin mielestä yleishyödyllinen pankkitoiminta on Euroopan selviytymiskeino finanssikriisin keskellä. Euroopan eettisten pankit kasvoivat 20 prosentilla vuodessa, 2007—2010 vuosien aikana. Tämä näkyi etenkin asiakasmäärien kasvussa. Benedicterin mukaan tämä johtui siitä, että yleishyödylliset pankit olivat kuluttajien mielestä enemmän vastuullisia, eettisiä ja yhteisöllisiä verrattuna tavanomaisiin pankkeihin. Benedicter kuvailee, että kriisin jälkeen yleishyödyllinen pankkitoiminta on ihmisten silmissä vähemmän itsekeskeistä, kuin tavanomainen pankkitoiminta. Tällä Benedicter tarkoittaa yleishyödyllisten pankkien tapaa ottaa huomioon liiketoimintansa vaikutukset koko yhteiskunnan kannalta. (Benedicter 2010a.)

2.5 Pankit Suomessa

Finanssialan keskusliiton toteuttaman tutkimuksen mukaan suurin markkinaosuus Suomen pankkisektorilla vuonna 2014 oli OP-Pohjola -ryhmällä (Finanssialan keskusliitto 2014). Suomalaiset näyttävät suosivan suomalaista ja osuuskuntatoimintaa pankkitoiminnassa.

Sarapisto toteaa vedoten Koivuportaan tutkimukseen, että Suomessa osuuspankit voisivat olla eettisen pankin kilpailijoita, koska suomalaiset kokevat ne luotettaviksi ja vastuullisiksi (Sarapisto 2014, 24). Titta-Liisa Koivuporras tutki vuonna 2008 yhteiskuntavastuun toteutumista pankkisektorilla tutkimuksessa ”Ihminen ja pankki – samaa maata?”. Koivuporras toteutti kyselyn OP-Pohjola -ryhmän sidosryhmille. Koivuportaan mukaan pankkien teettämien tutkimusten perusteella asiakkaiden mielestä tärkein ominaisuus on luottaminen pankkiin. Koivuporras kertoi, että asiakkaat haluavat luottaa pankkiin, johon he varojaan tallettavat. (Koivuporras 2008, 128.)

Vuonna 2011 julkaistussa Reader’s Digestin (Suomessa Valitut Palat) kansainvälisessä tutkimuksessa selvisi, että verrattuna muihin eurooppalaisiin maihin, suomalaiset luottavat eniten pankkeihin. Tutkimukseen vastasi yhteensä noin 33 000 henkilöä, joista Suomessa oli 2 999 henkilöä. Tutkimus toteutettiin 16:ssa Euroopan maassa, vuoden 2010 vaihteessa. Tutkimuksella mitattiin eurooppalaista luottamusta eri instituutioihin ja se toteutettiin otospoiminnalla. Tutkimus perustuu Luotetuin Merkki-bränditutkimuksen kyselyiden tuloksiin. Suomalaisista 78 prosenttia oli sitä mieltä, että pankit ovat vahvasti tai jossain määrin luotettavia. Muiden 16 Euroopan maan kansalaisista vain 40 prosenttia vastasi luottavansa pankkeihin. Tutkimuksesta voi päätellä, että finanssikriisistä huolimatta suomalaisten luottamus pankkeihin on säilynyt. (Virtanen 2011.)

Reader’s Digestin tutkimuksessa korostui myös se, että Euroopassa keskimäärin 49 prosenttia vastanneista luottaa ympäristöaktivistiin, kun taas Suomessa vain 25 prosenttia vastanneista luottaisi vahvasti tai jossain määrin ympäristöaktivistiin (Virtanen 2011.) Tästä voi päätellä suomalaisten osittaisen skeptisyyden ympäristö asioiden edistäjiin, mikä voi olla osa syynä siihen miksi Suomessa ei vielä ole yleishyödyllistä pankkia. Tutkimuksen tuloksia ei voi yleistää kaikkiin suomalaisiin, mutta se antaa osittaisen näemyksen suomalaisesta suhtautumisesta pankkeihin ja ympäristöaktivismiin.

Suomessa finanssisektoria eli pankkeja, vakuutus- ja eläkeyhtiöitä, sijoituspalveluyrityksiä, rahastoyhtiöitä ja pörssiä valvoo Finanssivalvonta. Vuonna 2008 Rahoitustarkastus ja Vakuutusvalvontavirastot yhdistyivät yhdeksi viranomaiseksi eli Finanssivalvonaksi. Finanssivalvonnan tarkoituksena on ylläpitää suomalaisen finanssisektorin vakautta, jotta luottamus finanssimarkkinoihin säilyisi. Valvonta perustuu lakiin Finanssivalvonnasta 19.12.2008/878. (Finanssivalvonta 2015b.)

3 Yhteishyvän talousjärjestelmä

3.1 Kapitalismi lyhyesti

Opinnäytetyössä käsitellään lyhyesti kapitalismia, sillä kapitalismin yksi päämotiveista on maksimoida tuottoa. Tuoton maksimointi voi kuitenkin johtaa esimerkiksi luonnon varojen ylikulutukseen ja yritysten epäeettisiin toimiin. Epäeettiseksi toimiksi voidaan luokitella organisaation sisällä tehtyihin päätöksiin, jotka aiheuttavat haittaa esimerkiksi henkilöstölle. Konkreettinen toimi on henkilöstön irtisanominen ja toiminnan siirtäminen maihin, joissa työvoima on halvempaa. Yritysten motiivina on säästää kuluissa ja näin maksimoida voittoa.

Kapitalismin ajatuksena on, se että hyvinvointi riippuu yksilöstä itsestään ja hänen aikeistaan. Kapitalismin tunnetuin taloustieteilijä oli Adam Smith, jonka mukaan yksilö on itse vastuussa teoistaan ja yksilö ei voi tehdä päätöksiä mitkä olisi pahaksi omalle hyvinvoinnille. Näin ollen Smith siirsi vastuun yhteiskunnalta ja yrityksiltä yksilölle. Smith kutsui kapitalismin talousjärjestelmää ”näkyttömäksi kädeksi”, koska hänen mukaan talous pystyy itse löytämään tasapainon ja korjaamaan virheensä. Smithin mukaan valtio vain häiritsee markkinoiden toimintaa. Näin ollen markkinat voivat paremmin, kun valtio ei säätele niiden toimintaa. (Juholin 2004, 27.)

Yleishyödylliset pankit haluavat rahoittaa yrityksiä ja henkilöasiakkaita, jotka ottavat huomioon ympäristölliset, yhteiskunnalliset ja taloudelliset arvot huomioon. Sen vuoksi opinnäytetyössä käsitellään lyhyesti Christian Felberin kehittämää yhteishyvän taloutta. Yhteishyvän talous antaa erilaisen näkökulman taloudesta, joka ei pyri pelkästään tuotta-

maan maksimaalista tuottoa vaan ottaa myös huomioon ympäristölliset ja yhteiskunnalliset arvot. Yleishyödylliset pankit rahoittavat juuri sellaisia yrityksiä, jotka ovat saavuttaneet ja jatkossa pyrkivät saavuttamaan voittonsa eettisesti.

3.2 Yhteishyvän talous

Christia Felber on itävaltalainen talouskorkeakoulun lehtori ja kansalaisaktiivi. Esittelen myös Christian Felberin yhteishyvämatrisia, jota myös suomalainen eettisen pankin aloite Pankki 2.0 on pyrkinyt edistämään ja hyödyntämään omassa toiminnassaan. Pankki 2.0 -aloitteen loputtua, Ehta Raha on korostanut yhteishyvän taloutta omassa toiminnassaan. Felberin teos ”Näkyvä Käsi - kohti yhteishyvän taloutta” antaa erilaisen näkemyksen taloudesta ja esittelee kestävämmän talouden ajatusmallia kapitalismin tilalle.

Yhteishyvään pyrkiminen ei tarkoita sitä, että yrityksen liiketoiminta saisi olla tappiollista, joten perinteisestä tuloslaskelmasta ei voida luopua. Tämä on tärkeätä etenkin rahoittajien, kuten pankkien kannalta. Yrityksen liiketoiminta täytyy olla kannattavaa sillä, yritysten on maksettava rahoittajilleen lainansa takaisin. Yhteishyvään pyrkiessä yritykset tuottavat voittoa, mutta ottavat myös huomioon, että voitto on saavutettu eettisesti. (Felber 29, 2013)

Felber on aloittanut yhteishyvän talouden aloitteen, koska hänen mukaansa nykyajan yli vapaa markkinatalous ja yritystoiminta, mikä perustuu voittojen maksimointiin, on saattanut yhteiskunnan rappiolle. Tämän vuoksi hän haluaa sosiaalisesti oikeudenmukaisemman ja ekologisesti kestävämmän talouden. Yhteishyvän talous on periaatteessa kapitalismin vastakohta, sillä liikevoiton tavoittelemisen ei ole yritystoiminnan pääagenda. Yhteishyvän talouden liiketoiminta pyrkii ensisijaisesti luomaan hyvinvointia yhteiskunnalle ja ympäristölle, eikä niinkään maksimoida tuottoa. (Felber 7, 2013.)

Felberin yhteishyvän talouden ideologia havainnollistaa hyvin paljon yleishyödyllisen pankkitoiminnan takana olevaa ajatusmaailmaa. Kuitenkin Felberin ehdottama talousjärjestelmä on hyvin radikaali. Muun muassa hänen mielestään varallisuudenhoidossa ei saisi olla minkäänlaisia sijoitusrahastoja, ja yrityksiä ei saisi enää kaupata pörssissä. Toisinsanoin osakkeita ei pitäisi Felberin mielestä olla olemassa lainkaan. Yleishyödylliset pankit sijoittavat yleishyödyllisiin hankkeisiin lainottamalla niitä, sekä erilaisten sijoitusrahastojen kautta, jotka sisältävät muun muassa osakkeita.

3.3 Yhteishyvän laskelma

Talouskasvua mitataan tällä hetkellä bruttokansantuotteella. Käytännössä se mitataan rahassa eli vaihtoarvona. BKT ei kerro valtion hyvinvoinnin tasoa. Valtion korkea BKT ei kerro valtiossa vallitsevaa elintason laatua, vaan elintaso erot voivat olla suhteellisen suuret. Esimerkiksi Intiassa oli vuonna 2014 kahdeksanneksi korkein BKT, mutta Intiassa on myös suuri elintasoero (World Bank 2015). Valtion korkea BKT viestii, siitä että valtiolla menee taloudellisesti hyvin, mutta se ei kerro miten se on saavutettu. Talouskasvu on mahdollisesti saavutettu ylikäyttämällä luonnonvaroja tai yrityksissä on saatettu irtisanoa roimasti työvoimaa. Kyseisiä kustannussäästöjä tehdään paremman tuloksen saavuttamiseksi. (Felber 2013, 26.)

Sen vuoksi Felber on laatinut kuviossa 2 olevan yhteishyvän laskelman, jota voi hyödyntää määrittelemään yrityksen yhteiskuntavastuuta ja sitä, millä tavoin yritykset ovat saavuttaneet tuloksen. Mittaamiseen käytetään viittä arvoa: ihmisarvoa, solidaarisuutta, ekologista kestävyyttä ja demokratiaa. Felber perustelee näiden viiden arvon käyttöä sillä, että ne sisältyvät useimpien perustuslakien ja valtiosääntöjen säädöksiin. Yhteishyvä-laskelma mittaa sen, kuinka yritys toteuttaa edellä lueteltuja perusarvoja suhteessa sidosryhmiinsä. Sidosryhmiä ovat kaikki ne ihmisryhmät tai tahot, joita yrityksen liiketoiminta koskettaa; alihankkijat, rahoittajat, työntekijät, asiakkaat, muut yritykset, paikalliset yhteisöt, tulevat sukupolvet ja ympäristö. (Felber 2013, 27.)

ARVO	IHMISARVO	SOLIDAAARISUUS	Ekologinen kestävyys	Sosiaalinen oikeudenmukaisuus	Demokraattiset osallistumismahdollisuudet ja läpinäkyvyys
A. ALIHANKKIJAT	A1 Eettiset hankinnat (90)				
B. RAHOITTAJAT	B1 Eettinen rahoitus (30)				
C. TYÖNTEKIJÄT MUKAAN LUKIEN OMISTAJAT	C1 Työsuhteiden laatu ja yhdenvertaisuus (90)	C2 Työmäärän oikeudenmukainen jako (50)	C3 Tuki työntekijöiden ympäristömyönteisyydelle (30)	C4 Oikeudenmukainen tulonjako (60)	C5 Sisäinen demokraattisuus ja läpinäkyvyys (90)
D. ASIAKKAAT/TUOTTEET JA PALVELUT/MUUT YRITYKSET	D1 Eettiset asiakassuhteet (50)	D2 Solidaarisuus muita yrityksiä kohtaan (70)	D3 Ympäristömyönteinen tuote- ja palvelusuunnittelu (90)	D4 Sosiaalisesti vastuullinen tuote- ja palvelusuunnittelu (30)	D5 Toimialan ekologisten ja sosiaalisten standardien kohottaminen (30)
E. YMPÄRÖIVÄ YHTEISKUNTA	E1 Tuotteiden ja palveluiden tarkoitus ja yhteiskunnallinen vaikutus (90)	E2 Yhteiskunnallinen panos (40)	E3 Ympäristökuormituksen vähentäminen (70)	E4 Yhteishyvää edistävä voitonjako (60)	E5 Yhteiskunnallinen läpinäkyvyys ja osallistumismahdollisuudet (30)
F. VÄHENNYSKRITEETIT	Esim. ILO:n työnormien tai ihmisoikeuksien rikkomisen (-200)	Esim. vihamielinen yritysvaltaus (-200)	Esim. ympäristölupaeh-tojen rikkominen (-200)	Esim. verovelvollisuuden kiertäminen (-200)	Esim. laiminlyönnit omistussuoksien tai tytäryhtiöiden julkistamisessa (-100)

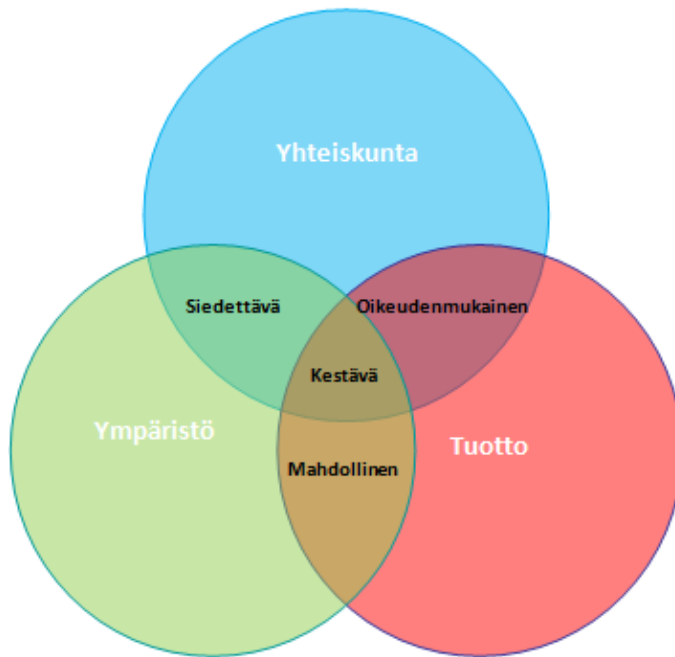
Kuvio 2. Yhteishyvän laskelma: (Felber 2013, 30-31).

Suomessa toimiva Pankki 2.0 -aloite kannustaa suomalaisia yrityksiä raportoimaan yhteishyvästä soveltamalla Felberin yhteishyvämatriisia. Aloite on laatinut käsikirjan matriisin soveltamiseen yritysten sisäistä ja ulkopuolista raportointia varten. Pankki 2.0 -aloitteen mukaan yhteishyvästä raportoiminen tekee yrityksistä edelläkävijöitä. Laskelman laatiminen auttaa yritystä kehittymään 100 prosenttisesti eettiseksi. Raportoiminen edesauttaa yrityksiä verkostoituman ja siten hankkimaan vastuullisia yhteistyökumppaneita, joilla on liiketaloudellisesti sama päämäärä eli kestävä kehitys. (Pankki 2.0 -aloite 2014a.) Yhteishyvälaskelma on hyvä viitekehys sille, minkälaista toimintaa yleishyödylliset pankit voisivat rahoittaa.

4 Yleishyödyllisen pankkitoiminnan määrittely

Eettiselle pankille ei ole tarkkaa määritelmää, mutta eettisen pankkitoiminnalle on olemassa tiettyjä pääpiirteitä, jotka ovat ominaisia yleishyödyllisille pankeille. Olennaisinta yleishyödyllisille pankeille on ”Triple Bottom Line” -viitekehysten soveltaminen heidän pankkitoiminnassaan. Tavanomaiset pankit keskittyvät voiton maksimointiin eli soveltavat niin sanottua ”Single Bottom Line” -viitekehystä. Voiton maksimointiin keskittyminen ei kuitenkaan poista tavanomaisten pankkien yhteiskuntavastuuta.

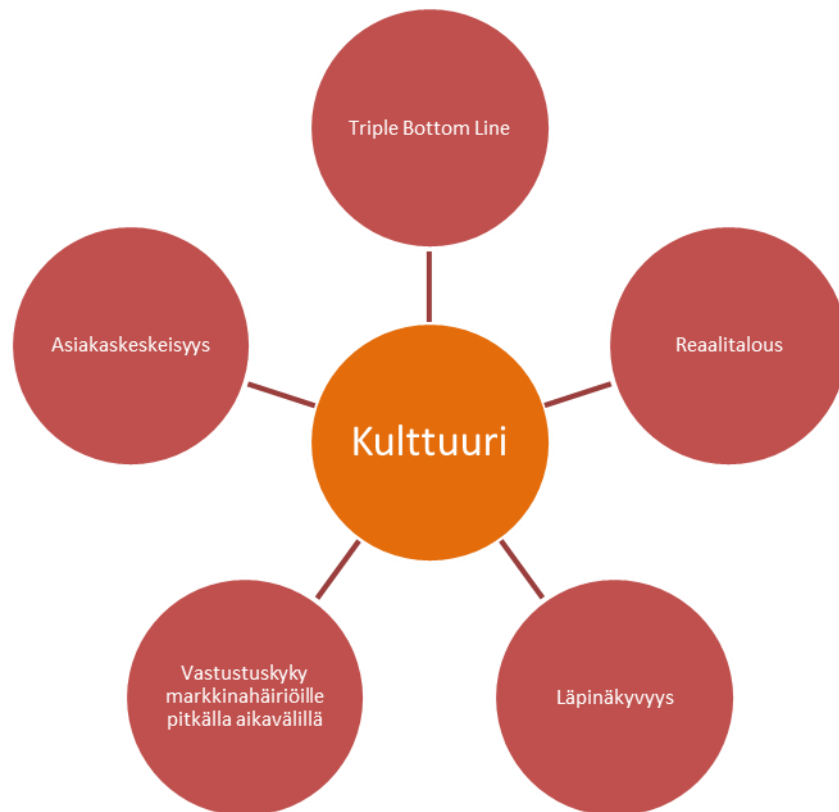
Kuviossa 3 esitetty ”Triple Bottom Line” -viitekehysten ideana on noudattaa periaatetta, jossa liiketoiminnassa otetaan huomioon tuotot, ympäristö ja ihmiset. Tavanomaiset pankit noudattavat liiketoiminnassaan ”Single Bottom Linea”, jonka ajatus on keskittyä tuoton maksimointiin. Myös yleishyödylliset pankit tarvitsevat tuottoa, jotta ne pystyisivät ylläpitämään toimintaansa, mutta se ei ole niiden päämotiivi. Ympäristön huomioimisella tarkoitetaan luonnollisen elinympäristön ylläpitämistä ja luonnonvarojen suojelemista sekä niiden kohtuullista kulutusta. Ihmisten huomioimisella tarkoitetaan yhteishyvään pyrkimiseen koko yhteiskunnalle. Yhteiskunnan kehitykseen pyritään vaikuttamaan kokonaisuutena ja saavuttaa kestävä kehitys useammalle, kuin yksilölle. Eli rahoituspäätöksiä tehdään sen pohjalta, jotta mahdollisimman moni hyötyisi rahoitettavasti hankkeesta. (Benedict 2012b.) Käytännön esimerkki on rahoittaa toimintaa mikä loisi mahdollisimman monta työpaikkaa.

Kuvio 3. Triple Bottom Line (GRIID 2010).

Kuviossa 3 havainnollistuu “Triple Bottom Line” –viitekehyksen toimintaperiaatteet. Yleishyödyllinen liiketoiminta on oltava siedettävää yhteiskunnalle ja ympäristölle. Eli liiketoiminta ei ole haitallista ympäristölle ja yhteiskunnalle. Yrityksien on oltava kannattavia, mutta tuotto on saavutettava oikeudenmukaisesti ja kestävästi. Työntekijöille on siis maksettava kohtuullista palkkaa ja luonnonvaroja on käytettävä kestävästi. Kestäviä luonnonvaroja ovat esimerkiksi uusiutuvat energialähteet. Ottamalla huomioon ympäristön, yhteiskunnan ja tuoton, syntyy kestävää liiketoimintaa.

Viitekehyksen noudattaminen ei pelkästään keskity siihen, ettei yhteiskunnalle ja ympäristölle muodostuisi haittaa. Periaatteiden soveltamisella halutaan pyrkiä rahoittamaan toimintaa, joka pystyisi edistämään kestävää kehitystä (Benedicter 2012b). GABV:n yleishyödyllisten pankkien toimintaperiaatteiden keskeisimmät periaatteet havainnollistuvat Kuviossa 4.

Kuvio 4. GABV:n toiminnan periaatteet (GABV 2015).

Reaalitalouden rahoittaminen edistää kuntien tarpeita ja uusien liikemallien syntymistä. Yleishyödylliset pankit palvelevat kuntia, joissa ne toimivat kartoittamalla kuntien rahoitustarpeet ja rahoittamalla yhteisölle hyödyllisiä liikehankkeita. Asiakaskeskeisyys korostuu vahvoissa asiakassuhteissa. Yleishyödylliset pankit arvioivat asiakkaidensa taloudelliset tarpeet ja liiketoiminnalliset riskit. Tämän avulla pyritään myös asiakkaiden kestävään kehitykseen. Yleishyödyllisten pankkien on pyrittävä pitkäaikaiseen ja omavaraiseen toimintaan, sekä pyrkiä suojautumaan ulkopuolisilta häiriöiltä. Toisaalta mikään pankki ei pysty täysin suojautua ulkopuolisilta häiriöiltä, kuten esimerkiksi markkinahäiriöiltä tai tavallisilta kansantalouden ilmiöiltä, kuten laskusuhdanteista ja lamoista. Pankkien on kuitenkin pyrittävä suojautumaan ylläpitämällä vakavaraisuuden tasoaan myös kriisitilanteissa. (GABV 2015b).

Läpinäkyvä toiminta ei rajoitu ainoastaan osakeomistajien tiedottamiseen. Läpinäkyvä toiminta korostuu eniten, siinä kun yleishyödylliset pankit tiedottavat asiakkaitaan siitä, mihin ne sijoittavat varojaan ja minkälaista liiketoimintaa varoilla rahoitetaan. Kerran vuodessa yleishyödylliset pankit julkaisevat tiedot rahoituskohteiden tuotoista ja tappioista.

Näin ollen tallettajille luodaan lisäarvoa, joka ei perustu pelkästään korko saamisiin vaan he tietävät myös sen miten heidän varoja hyödynnetään yhteiskunnan hyvinvoinnin edistämiseksi (Benedict 2012b).

Kaikki nämä periaatteet juurtuvat yleishyödyllisten pankkien liiketoiminnan kulttuuriin. Toimintatapojen soveltaminen vaatii kovaa työtä, minkä vuoksi on luotu henkilöstö menettelytapoja, jotka vastaavat yleishyödyllisen pankkitoiminnan arvomaailmaa. Näitä ovat muun muassa innovatiiviset kannustimet ja henkilöstön arviointimenetelmät. Pankit kehittävät osakkeenomistajille suunnattuja käytäntöjä, jotka kannustavat yleishyödyllisiä liikemalleja. (GABV 2015b.)

Merkittävin ero yleishyödyllisen pankin ja tavanomaisen pankin välillä on sijoituspolitiikka. Yleishyödylliset pankit sijoittavat vain reaalityönteeseen, kun taas tavanomaiset pankit sijoittavat myös finanssitalouteen. Reaalityönteellä tarkoitetaan suoranaista hyödykkeiden ja palveluhankkeiden rahoittamista. Reaalityönteellä rahoitetaan konkreettisia hankkeita, kuten kiinteistöjä ja työvälineitä. Finanssitaloudella ei rahoiteta konkreettisia hankkeita vaan sijoitetaan arvopapereihin. Sijoittamalla finanssitalouteen voi mahdollisesti saada parempaa tuottoa, mutta se on myös riskisempää. (Sorsa 2015.)

Spekulatiivinen talous on finanssimarkkinoilla tapahtuvaa vaihtokaupan hyödyntämistä voiton tuottamiseen eli niin sanottua keinottelevaa liiketoimintaa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että pörssistä ostetaan rahoitusinstrumentteja ja yritetään hyötyä instrumentin arvon noususta myymällä instrumentti käyttämättä sitä itse. (Sorsa 2013.)

5 Yleishyödyllisten pankkien liitto GABV ja yleishyödylliset pankit Euroopassa

5.1 GABV

Tässä luvussa tutustutaan GABV:hen ja neljään Euroopassa toimivaan yleishyödylliseen pankkiin. Ruotsissa toimiva JAK Medlemsbank ei kuulu yleishyödyllisten pankkien liittoon, mutta valitsin sen tutkittavaksi, koska JAK Medlemsbank on kehittänyt oman rahoitusjärjestelmän, joka on miltei riippumaton yleisestä taloudesta. Suomessa on myöskin JAK Medlemsbankin rahoitusjärjestelmään pohjautuvaa rahoitusosuuskunta toimintaa.

”GABV – Global Alliance for Banking on Values” on suomennettuna yleishyödyllisten pankkien liitto, joka perustettiin vuonna 2009 eli finanssikriisin loppumisen tienoilla. Liiton tarkoitus on luoda kestävää taloudellista, sosiaalista ja ympäristöystävällistä kehitystä rahoituksen avulla. GABV:n missio on löytää globaaleja ratkaisuja kansainvälisille ongelmille ja edistää vaihtoehtoista rahoitusjärjestelmää yhteisen hyvän puolesta. GABV korostaa, että suurimmat ongelmat, joita se yrittää ratkaista ovat köyhyys ja ilmastonmuutos. Liitto on itsenäinen ja koostuu 28 rahoituslaitoksesta ympäri maailmaa. (GABV 2015a.) Kuviossa 5 on esitetty kaikki 28 yleishyödyllistä rahoituslaitosta kartalla.

Kuvio 5. GABV:n jäsenpankit kartalla

5.2 Triodos Bank

Triodos-pankki sai alkunsa Alankomaissa vuonna 1968. Toiminta alkoi rahoitusammattilaisten ryhmän aloitteesta, joita kiinnosti rahoitustoiminnan sosiaalinen vastuu. Pankki sai virallisen toimiluvan vuonna 1980, jolloin Triodoksen omaa pääomaa oli kertynyt 540 000 euroa. Vuonna 1990 Triodos perusti ensimmäisen bioteknologiaa tukevan sijoitusrahaston. Tällä hetkellä Triodos on suurin ja johtavin kestävä kehityksen pankki, jonka toiminta ulottuu tällä hetkellä Alankomaihin, Belgiaan, Isoon-Britanniaan, Saksaan, Espanjaan ja Ranskaan (GABV 2015e.) Vuonna 2014 Triodos-pankin tase oli 7 152 miljoonaa euroa, vakavaraisuus 19 prosenttia ja liikevaihto 189,60 miljoonaa euroa. (Triodos 2015d.)

Triodos-pankin tavoite on hyödyntää rahaa yhteiskunnalliseen, ympäristölliseen ja kulttuuriseen muutokseen. Näin ollen Triodos-pankki toimii kestävään kehitykseen pyrkivien sijoittajien ja kestävään kehitykseen pyrkivien rahoitusta tarvitsevien yhdistäjänä. (Triodos 2015a.)

Triodos-pankin Espanjan tiedotuspäällikkö Sonia Felipe kertoi Saarisen mukaan Maailman Kuvalehden artikkelissa, että Triodos arvioi ensimmäiseksi rahoitettavan kohteen arvomaailmaa ja sen jälkeen taloudellista luotettavuutta (Saarinen 2012).

Triodos tavoittelee lähtökohtaisesti sitä, että kaikki voisivat tasa-arvoisesti pyrkiä omaan hyvinvointiin ja taloudelliseen kehitykseen. Kaikkien on myös pystyttävä siihen ottamalla vastuuta toimistaan huomioimalla, minkälaiset vaikutukset omilla päätöksillä on yhteiskuntaan ja ympäristöön. Triodos-pankki korostaa neljää arvoa heidän toiminnassaan. Triodos tukee kestävästä kehitystä toisin sanoen sellaista toimintaa mikä hyödyttää ihmisiä eli yhteiskuntaa tai ympäristöä taikka kulttuuria. Triodos korostaa läpinäkyvyyttä, koska sijoittajilla eli rahoittajilla on oikeus tietää mihin heidän varojaan sijoitetaan. Triodos-pankki haluaa tukea yrittäjyyttä, minkä vuoksi se kehittää yhä innovatiivisempia keinoja rahoittaa kestävään kehitykseen pyrkiviä yrityksiä. (Triodos 2015a.)

Triodos on yhtiömuodoltaan osakeyhtiö, mutta pankki ei ole listattu pörssiin, vaan sen osakekanta on uskotettu SAAT-hallitukselle. SAAT on Triodos-pankin itsenäinen osakehallitus, joka rahoittaa Triodos-pankin toimintaa laskemalla liikkeelle eräänlaisia osakkeiden talletustositteita. Talletustositteet oikeuttavat osinkoon, mutta eivät anna äänioikeutta. Näin Triodos haluaa suojella arvojaan ja varmistaa pankin tavoitteiden toteutumisen. Äänioikeus on SAAT:n hallituksella ja sitä käytetään yhtiökokouksissa. SAAT tekee päätöksiä noudattamalla kolmea periaatetta. Päätöksissä otetaan huomioon jo edellä mainitut Triodos pankin arvot sekä tavoitteet, mutta myös osakeomistajien asema otetaan huomioon. Tässä tapauksessa talletustositteiden haltijoiden edut otetaan huomioon tavallisen osakeyhtiön tavoin. Edut jotka pääasiassa ovat liiketoiminnan kannattavuuden varmistaminen ja voiton tuottaminen, pyritään saavuttamaan noudattamalla Triodos-pankin arvoja ja tavoitteita, eli yleishyödyllisesti. (Triodos 2015b.)

Triodos-pankin kotisivuilla on kerrottu hyvin tarkasti luotonmyöntö kriteereistä, jotka kuvailevat hyvin yleishyödyllisen pankkitoiminnan periaatteita käytännössä. Eettiset kohteet, joille voidaan myöntää rahoitusta jakautuvat kolmeen sektoriin, samalla tavalla kuin viitekehys ”Triple Bottom Line”. Ympäristön puolesta toimivia aloja voivat olla esimerkiksi

luomumaanviljely, luomu elintarviketuotanto tai uusiutuvien energialähteiden tuotanto ja ympäristön kehitysprojektit. Kulttuuri- ja hyvinvointisektoriin luokitellaan esimerkiksi terveyskeskukset, koulut tai kulttuuriset hankkeet kuten museot ja kirjastot. Sosiaaliseen liiketoimintaan kytkeytyvät ne yritykset, jotka tuovat lisäarvoa ympäristölle tai yhteisölle. Tästä paras esimerkki on Reilua Kauppaa harjoittavat yritykset, jotka työllistävät ihmisiä köyhimmissä maissa, joille maksetaan kohtuullista palkkaa. (Triodos 2015c.)

Epäeettisiksi aloiksi Triodos-pankki luokittelee yritykset, jotka asettavat voiton tavoittelun ensimmäiselle sijalle ja vasta sitten ottavat huomioon ihmiset ja ympäristön. Triodos mainitsee epäeettisiksi tiettyjä liiketoimintaa harjoittavia aloja, kuten esimerkiksi ase- ja tupakkateollisuuden, öljyn ja kaasutuotannon sekä uhkapeli-alan. Yritykset, joissa ei noudateta täysin ihmisoikeuslakia tai ovat veronkierto tai korruptio epäiltyinä sekä harjoittavat eläinkokeita tuotekehityksessään, eivät myöskään sovellu Triodos-pankin rahoituskohteiksi. (Triodos 2015c.)

5.3 JAK Medlemsbank

JAK Medlemsbank on Ruotsissa toimiva alun perin Tanskassa perustettu osuuskunta pankki, jonka toiminta perustuu korottomiin talletuksiin ja lainoihin. Pankki on toiminut Ruotsissa jo 35 vuotta ja sai virallisen pankkitoimiluvan vuonna 1997. Pankin osuuskuntaisuus korostuu erityisesti heidän demokraattisessa päätöksenteossa, sillä kaikilla pankin jäsenillä on yksi ääni, jolla pääsee vaikuttamaan pankin toimintaan. (JAK Medlemsbank 2015a.) JAK Medlemsbank on kehittänyt omanlaisen osittain yleisestä talousjärjestelmästä riippumattoman pankkijärjestelmän.

Korottoman toiminnan ajatus perustuu siihen, että tallettajien ja lainanottajien asema halutaan pitää samana. Tallettaja, joka voi olla esimerkiksi tavallinen säästäjä, saa koron sijaan pisteitä. JAK Medlemsbankin mukaan koroton laina on edullisempi kuin korollinen. JAK perustelee sen sillä, että tavanomaiset pankit käyttävät lainoista syntyvät korkotuotot hallintokuluihin, voiton jakoon osakkeenomistajille, maksavat talletuksista korkoja ja kattavat lainatappioitaan. JAK taas kattaa lainoista saaduilla tuotoilla vain hallintokuluja ja pieniä lainatappioita. (JAK Medlemsbank 2015b.)

Näin he perustelevat myös sen miksi heidän lainamaksuja ei kutsuta koroksi, vaikka ne perustuvat tietyn suuruiseen prosenttiin. JAK lainaa niin sanotusti kiinteällä korolla, joten velallinen tietää heti, paljonko hän lainastaan maksaa. Korko määräytyy sen mukaan, kuinka paljon JAK on myöntänyt lainoja. Jos lainoja on myönnetty paljon, prosentti on

alhaisempi ja jos lainoja on myönnetty vähemmän, niin prosentti on korkeampi. (JAK Medlemsbank 2015b.) JAK-pankin lainat eivät näin ollen ole sidottu varsinaiseen viitekorkoon, kuten tavanomaisten pankkien myöntämät lainat, vaan JAK-pankin lainojen korkotaso riippuu pitkälti JAK-pankin omasta antolainaus menestyksestä.

JAK-pankki laskee lainan ottajien maksukyvyyn ja tavanomaisen pankin mukaisesti vaatii vakuuksia. Vakuudeksi kelpaavat reaalivakuudet, kuten kiinteistöjen osakkeet tai vähintään takaaja, jolla on jotain pantattavaa. (JAK Medlemsbank 2015b.)

JAK-pankki operoi jäsenmaksuillaan ja laina palkkioilla. Velallisella on oltava 6 prosenttia omaa pääomaa lainasta, jonka velallinen käytännössä panttaa JAK-pankkiin. Pantattu summa palautetaan velalliselle, sen jälkeen kun hän on maksanut lainan pois. Lainan ottamisessa huomioidaan myös se, että velallinen myös säästää JAK-pankin tilille yhtä paljon kuin hän lyhentää lainaa. Laina-ajan lopussa velallisella on yhtä paljon säästössä kuin mitä hänellä on ollut lainaa. Talletetut varat vapautuvat käyttöön, kun velallinen on saavuttanut talletus pisteiden tasapainon. Näillä keinoilla JAK-pankki ylläpitää omaa vakavaraisuuttaan (JAK Medlemsbank 2015b). Opinnäytetyössä ei tulla syventymään sen enempää JAK Medlemsbankenin pisteytysjärjestelmään, sillä se ei ole olennainen tälle opinnäytetyölle.

JAK myöntää lainoja myös ilman omaa pääomaa ja vakuuksia, mutta ne ovat kalliimpia. Näitä lainoja myönnetään kuitenkin rajoitetusti vain yrityksille ja yhdistyksille, jotka harjoittavat kestävästä kehityksestä edistävää toimintaa. Lainojen kalleutta perustellaan samalla tavalla, kuin tavanomaisten pankkien korkeiden korkojen määräystä eli lainojen riski on korkeampi. JAK Medlemsbankenin tase vuonna 2014 oli 160 miljoonaa euroa, vakavaraisuus 5,87 prosenttia ja liikevaihto 3,59 miljoonaa euroa. (JAK Medlemsbank 2015c.)

5.4 Merkur Cooperative Bank

Merkur on Tanskassa vuonna 1982 perustettu yleishyödyllinen osuuspankki. Merkurin toiminta alkoi vuonna 1982 rahoitusyhdistyksenä. Merkur sai virallisen pankkitoimiluvan vuonna 1985, kun se yhdistyi toisen itsenäisen rahoitusyhdistyksen kanssa yhdeksi rahoituslaitokseksi. (GABV 2015c.) Vuonna 2014 Merkur Cooperativen liikevaihto oli 15,1 miljoonaa euroa, tase 342 miljoonaa euroa ja vakavaraisuus 10 prosenttia. (Merkur 2015a.)

Merkur on GABV:n jäsen ja noudattaa yleishyödyllisten pankkien toimintatapoja sekä periaatteita. Merkurin toiminta painottuu kahteen osa-alueeseen. Pankki tarjoaa yritysneuvontaa ja rahoitusta voittoa tavoittelemattomille organisaatioille ja yrityksille, jotka toimivat kestävän kehityksen puolesta. Suurin osa rahoitettavista kohteista ovat ympäristö, tai sosiaali- ja kulttuurisektorilla, mutta Merkur järjestää rahoitusta asuntolainojen muodossa myös yksityisille henkilöille. (Merkur 2015b).

Merkur yhdistää perinteisen pankin ja kestävän kehityksen yhteiskunnan näkemyksen, sillä Merkur tarjoaa myös kokonaisvaltaisia päivittäispankkipalveluja, kuten käyttely- ja säästötilejä, maksujenvälityspalveluja sekä myöntää pankki- ja luottokortteja. Merkurilta saa myös sijoituspalveluja, jotka keskittyvät vastuullisiin sijoitustuotteisiin. Vastuulliset sijoitustuotteet Merkurin asiakkaille tarjoaa Triodos-pankki. (Merkur 2015b.)

Näiden lisäksi Merkur pyrkii myöntämään lainoja pk-yrityksille ja osuuskunnille kehitysmaissa. Toiminnan tarkoitus on edistää kehitysmaiden talouskasvua ja tarjota mahdollisuus reiluun rahoitukseen (GABV 2015c.) Rahoituksen kohdentaminen kehitysmaihin edistää kehitysmaiden talouskasvua ja näin ollen se on kestävä kehitystä, sillä rahoitus välittyy maihin, joissa rahoituksen tarve on suurimmillaan.

Yleishyödyllisten pankkien läpinäkyvyysperiaatetta noudattaen Merkur pitää asiakkaitaan ajan tasalla siitä, mihin heidän rahojaan käytetään. Merkurin tanskankielisellä sivustolla www.minepengegørgavn.dk ”rahani tekevät hyvää” löytävät pankin rahoituskohteet kartalta ja lyhyet kuvaukset niistä. (Merkur 2015b.)

5.5 Ekobanken

Ekobanken on ruotsalainen yleishyödyllinen osuuskunta pankki. Pankki on jäsenten omistama ja jäseniä on tällä hetkellä noin 2000, jotka ovat yksityishenkilöitä sekä instituutioita. Yhden osakkeen omistus oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa. Jäsenet valitsevat edustajiston, joka valitsee hallituksen. (GABV 2015d.)

Ekobanken perustettiin vuonna 1996 ja se aloitti virallisen toimintansa vuonna 1998. Alun perin ajatus pankin perustamiseen perustui 1980 -luvulla Euroopassa toimiviin yleishyödyllistä pankkitoimintaa ajavien yhteisöjen toimintaan. Virallisen pankkitoimiluvan saanti vaati Ruotsin lainsäädännön muutosta, jotta pienemmät pankit kuten Ekobanken pystyivät harjoittamaan pankkitoimintaa ja kasvamaan pienemmällä pääoma vaatimuksella. (GABV 2015d.)

Vuonna 2005 Ekobanken avasi konttorin Tukholmaan mikä on parantanut pankin uusiasiakas hankintaa. Vuonna 2006 Ekobanken avasi verkkopalvelut yhteistyössä Nordean kanssa, mikä on mahdollistanut hyvät tietoyhteydet Ekobankenin asiakkaiden käyttöön. (GABV 2015d.)

Ekobanken keskittyy rahoittamaan kestävästä kehitystä mikä luo lisäarvoa yhteiskunnalle, kulttuurille ja ympäristölle. Pankki myöntää lainoja luomu maanviljelyyn sekä luomuelintarvikkeiden tuotantoon, asumiseen, erityistarpeita vaativien lasten kouluille ja päiväkodeille, yksityisille koululaitoksille, uusiutuviin energialähteisiin, kestäväan asumiseen, yhteiskunnallisille osuuskunnille, kulttuurisiin hankkeisiin ja paikalliseen kestäväan kehityksen parantamiseen. (GABV 2015a.)

Vuonna 2014 Ekobankenin tase oli 72,552 miljoonaa euroa, liikevaihto 1,74 miljoonaa euroa ja vakavaraisuus 8 prosenttia. (Ekobanken 2015.) Tunnuksluvut on muutettu Ruotsin kruunusta euroiksi käyttämällä www.oanda.com valuuttamuunninta. Taseen koko on arvostettu 2014 vuoden viimeisen pankkipäivän kurssin mukaisesti ja liikevaihto koko 2014 vuoden keski-arvo valuuttakurssin mukaan.

Ekobanken tarjoaa asiakkailleen käyttelytilejä, luottoa sekä lainaa yrityksille ja yhteisöille. Käyttelytilit ovat käytännössä Nordean siirtotilejä, jotka ovat kytköksissä Ekobankenin tiliin. Sijoitustilejä ja talletustilejä on tarjolla yksityishenkilöille, yrityksille sekä yhteisöille. Ekobanken myöntää asuntolainoja myös yksityisille henkilöille. (GABV 2015d.)

Tallettajille on tarjolla erilaisia tilejä erilaisilla ehdoilla. Säästöjä on mahdollista ohjata haluamaansa lainasalkkuun. Tallettajat voivat valita esimerkiksi haluavatko ne ohjata varojaan luomuviljelyn kehitykseen tai ympäristön suojeluun. Sijoitustilejä on korollisia eli tallettajan varoille voidaan maksaa korkoa tai tallettaja voi myös ohjata kertyneet korot suoraan velallisille. Näin ollen velalliset maksavat vähemmän korkoa lainoistaan. (GABV 2015d.)

Yleishyödyllisten pankkien läpinäkyvyys periaatetta noudattaen Ekobanken julkaisee rahoituskohteensa koti-sivuillaan ja asiakaslehdessä. Vuosien ajan Ekobanken on keskitynyt luomaan verkostoa Ruotsin kansalaisjärjestöissä. Ekobankenilla on tällä hetkellä laaja verkosto, minkä ansioista se voi olla mukana politiikassa vaikuttamalla muutoksiin, paikalliseen talouteen, parempaan koulutukseen sekä kestäväan asumiseen. (GABV 2015d.)

5.6 Kannattavuus suhteessa tavanomaiseen pankkitoimintaan

Monet kuvittelevat, että yleishyödyllinen pankkitoiminta on kannattamatonta (Saarinen 2012.) Tämä väite on kuitenkin kumottavissa. Kannattavuusvertailu yleisillä liiketoiminnan tunnusluvuilla toteutetaan tässä opinnäytetyössä GABV:n vuonna 2013 toteutetun tutkimuksen pohjalta. GABV:n tutkimuksessa ”Real Economy - Real Returns” tutkittiin yleishyödyllisten pankkien kannattavuutta suhteessa tavanomaisiin pankkeihin. (GABV 2014.)

Vertailuarvoina käytettiin, talletus- ja lainojen prosentuaalisia määriä taseesta, sekä maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuja. Tutkimuksessa otettiin myös selvää miten pankit tuottavat suhteessa toisiinsa. Vertailuarvoina käytettiin pääomatuoton tunnuslukuja. (GABV 2014.)

Tutkimuksen vertailuun on käytetty 29 tavanomaisen pankin saatavilla olevia tunnuslukuja vertailuajanjaksolta 2003–2013. Yksi listan pankeista on Suomessakin toimiva ruotsalainen liikepankki Nordea. Vertailussa huomioidut pankit harjoittavat toimintaansa ympäri maailmaa. Yleishyödyllisiä pankkeja oli vertailussa mukana 25 kappaletta. (GABV 2014.)

Tutkimuksesta ”Real Economy - Real Returns” selvisi, että yleishyödylliset pankkien lainojen määrä on melkein kaksinkertainen verrattuna tavanomaisten pankkien lainojen määrään vuosina 2003–2013. Yleishyödyllisten pankkien antolainaukset olivat vuosina 2003–2013 yli 70 prosenttia, kun taas tavanomaisten pankkien antolainauksen määrä taseesta on ollut samana aikavälillä noin 40 prosentin tienoilla. Tarkat luvut on esitetty kuviossa 6. Antolainaus erot johtuvat pankkien erilaisesta rahoitustoiminnasta. Yleishyödylliset pankit rahoittavat aktiivisesti reaalityaloutta. Tavanomaiset pankit rahoittavat reaalityaloutta sekä finanssitaloutta. Sen lisäksi tavanomaiset pankit harjoittaa muutakin rahoitustoimintaa eli antolainauksen kasvatus ei ole tavanomaisten pankkien prioriteetti.

Lainojen määrä suhteessa taseeseen			
	2013	2008	2003
Yleishyödylliset pankit	76,20 %	76 %	77,10 %
Tavanomaiset pankit	40,50 %	38,80 %	43,40 %

Kuvio 6. GABV 2014. Real economy, real returns. Lainat suhteessa taseeseen.

Talletukset			
	2013	2008	2003
Yleishyödylliset pankit	80,40 %	71,50 %	71,40 %
Tavanomaiset pankit	48,80 %	42 %	47,30 %

Kuvio 7. GABV 2014. Real economy, real returns. Pankkien talletukset.

Toinen asia, mikä korostui tutkimuksessa, on ottolainauksien määrissä, mitkä on esitetty kuviossa 7. Yleishyödyllisten pankkien ottolainauksien määrä oli vuonna 2013 noin 40 prosenttia korkeampi, verrattuna tavanomaisiin pankkeihin. Tästä voi päätellä, että yleishyödylliset pankit hyödyntävät asiakkaiden talletuksia antolainauksien rahoittamisessa, mikä vähentää pankin maksuvalmiusriskiä. (GABV 2014.)

Kasvulukemat	2009-2013	2003-2013
Lainat		
Yleishyödylliset pankit	13,2 %	9,3 %
Tavanomaiset pankit	3,8 %	8,3 %
Talletukset		
Yleishyödylliset pankit	15,3 %	10,4 %
Tavanomaiset pankit	4,9 %	9,4 %
Taseen loppusumma		
Yleishyödylliset pankit	12,9 %	9,0 %
Tavanomaiset pankit	0,7 %	8,5 %
Oma Pääoma		
Yleishyödylliset pankit	13,8 %	10,8 %
Tavanomaiset pankit	8,6 %	11,0 %
Tulos		
Yleishyödylliset pankit	8,5 %	6,5 %
Tavanomaiset pankit	6,5 %	6,4 %

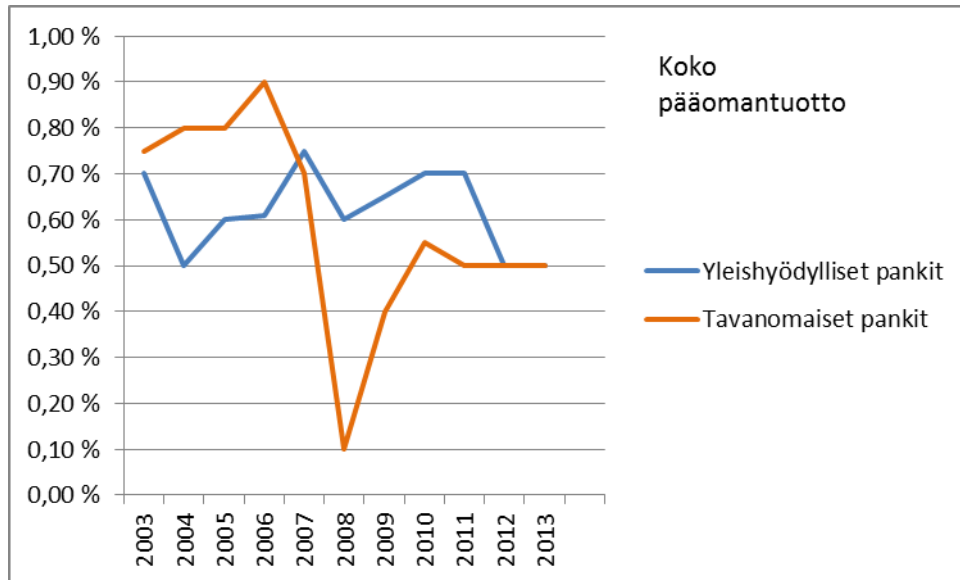
Kuvio 8. GABV 2014. Real economy, real returns.

Kuviossa 8 on esitetty yleishyödyllisten ja tavanomaisten pankkien kasvu tunnuslukuja. Yleishyödyllisten pankkien kasvulukemista voidaan havaita, että niiden anto- ja ottolainauksien määrä on kasvanut enemmän verrattuna tavanomaisiin pankkeihin. Omaisuuden ja omanpääoman lukemat ovat myös korkeammat, kuin tavanomaisilla pankeilla. Lukujen perusteella voidaan päätellä, että yleishyödylliset pankit ovat kyenneet kasvamaan finanssikriisistä huolimatta. (GABV 2014.)

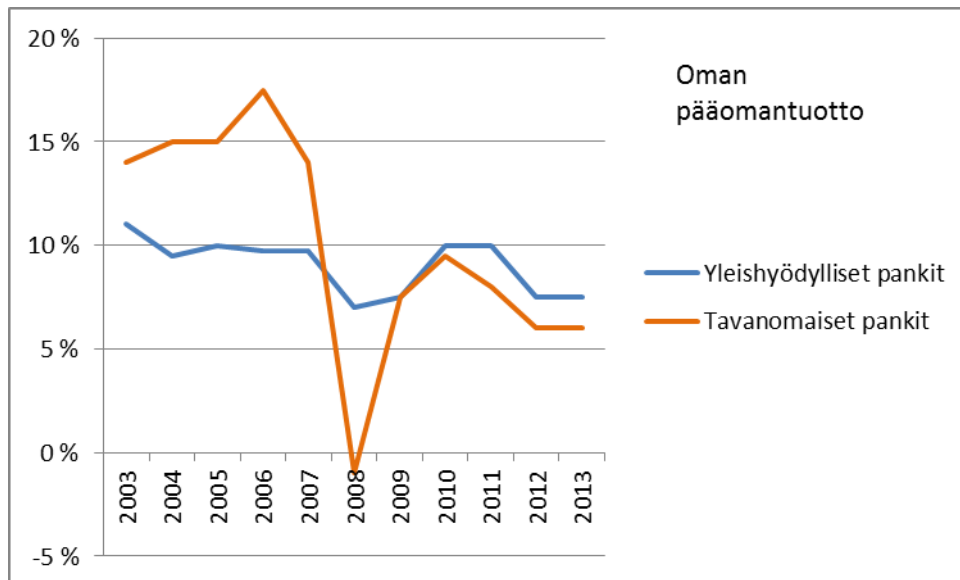
Tutkimuksen ”Real Economy – Real Returns” perusteella yleishyödylliset pankit tuottavat vähintään yhtä hyvin kuin tavanomaiset pankit vuonna 2013. Yleishyödyllisten pankkien kokonaispääoman ja omanpääoman tuotto on ollut vuosina 2003–2006 matalampi verrattuna tavanomaisiin pankkeihin, mutta finanssikriisin jälkeen pääomatuoton lukemat ovat korkeammat, kuin tavanomaisilla pankeilla. Vuosina 2007–2009 tavanomaisten pankkien lukemat sukelsivat, kun taas yleishyödyllisten pankkien lukemat pysyivät suunnilleen samoina ilman pahempia heilahteluja, mikä havainnollistuu kuvioissa 9 ja 10. (GABV 2014.)

Kuvioiden 9 ja 10 perusteella voidaan todeta, että historiallisella tasolla yleishyödylliset pankit ovat tuottaneet vakaata tuottoa vuosina 2003 – 2013 ilman pahempia heilahteluja. Kuvioista 9 ja 10 voidaan havaita, että sijoittaminen reaalityönteeseen on turvallisempaa,

kuin tavanomaisten pankkien harjoittama sijoittaminen finanssimarkkinoilla. GABV:n tutkimus kumoo väitteen siitä, että yleishyödylliset pankit tuottaisivat huonommin, kuin tavanomaiset pankit. Kokonaisuudessa vuosien 2003–2013 aikana yleishyödylliset pankit ovat tuottaneet yhtä hyvin, kuin tavanomaiset pankit ja ovat kaiken lisäksi vakavaraisempia. (GABV 2014.)

Kuvio 9. Koko pääomantuotto. (GABV 2014.)

Kuvio 10. Oman pääomantuotto. (GABV 2014.)

6 Yleishyödyllinen pankkitoiminta Suomessa

6.1 Pankki 2.0 -aloite

Pankki 2.0 -aloite perustettiin vuonna 2012 edistämään eettistä pankkitoimintaa Suomessa. Pankki 2.0 -aloite perustelee olevansa pohjana suomalaiselle eettiselle pankkitoiminnalle, sillä jo olemassa olevien pankkien syntyhistoria osoittaa, että eettinen pankkitoiminta on alkanut aktiivisen joukon aloitteesta. Aloitetta hallinnoi eettisen pankkitoiminnan kehitysosuuskunta Ehta. (Pankki 2.0 -aloite 2015a.)

Tällä hetkellä aloite on saanut välitettyä rahoitusta yhteisöllisillä osakeanneilla ja joukkovelkakirjalainoilla. Aloite kutsuu näitä reiluiksi rahoitusratkaisuksi, joiden tarkoituksena on kerätä yhteisö, joka sijoittamalla voi rahoittaa hanketta pidemmän aikaa. Tämän odotetaan kasvattavan yhteisön, joka aidosti tukisi paikallistaloutta. Aloitteen reilut rahoitusratkaisut voidaan luokitella pienimuotoiseksi eettiseksi sijoittamiseksi. Aloitteella ei ole virallista pankkitoimilupaa, minkä vuoksi varojen tallettaminen pankkiin ei ole mahdollista. Sen vuoksi aloite harjoittaa rahoittamista yhteisöllisellä osakeannilla ja joukkovelkakirjalainoilla. (Pankki 2.0 -aloite 2015a.)

Yhteisöllinen rahoitusprosessi toteutetaan joukkovelkakirjalainan muodossa. Rahoitusta hakeva yritys ja Pankki 2.0:n tiimi laatii rahoitussuunnitelman ja etsivät sijoittajia yhteisvoimin. Selosmaan mukaan, sijoittajista suurin osa löytyy rahoitusta hakevan yrityksen omista sidosryhmistä. Muut sijoittajat löytyvät Pankki 2.0 -sijoittajaryhmästä. Pankki 2.0:n sijoittajat ovat yksityisiä henkilöitä, jotka haluavat sijoittaa kestävää taloutta ja yhteiskunnan hyvinvointia edistäviin hankkeisiin. Pankki 2.0 -tiimin tehtävä on arvioida rahoitusta hakevan yrityksen maksukyky, jotta sijoittajille voidaan raportoida todenmukaisesti sijoituksen riskistä. Yrityksen velvoitteisiin kuuluu antaa todenmukaista ja oikeaa tietoa yritystoiminnastaan. (Selosmaa 2015.)

Pankki 2.0 -aloitteen Internet-sivuilla on kerrottu selkeästi yhteisöllisestä rahoitusprosessista. Prosessi alkaa yhteistyön rakentamisesta rahoista hakevan yrityksen ja Pankki 2.0 -tiimin välillä. Yritys kertoo liiketoiminnan motiivista ja toimittaa tarvittavat talousinformaatiot, jotta tiimi voi arvioida yrityksen liiketoiminnan kannattavuutta. Pankki 2.0 selvittää

rahoitustarpeen määrän ja sopivamman rahoitusmuodon. Näiden kriteereiden pohjalta tehdään päätös yhteistyöstä. Sopimusta kutsutaan kumppanuussopimukseksi, joka edellyttää vastuunjaon ydintiimien kesken, ja sitouttaa molemmat osapuolet edistämään kestävästä taloutta. Tämän jälkeen laaditaan markkinointisuunnitelma siitä, miten missä ja kenelle joukkovelkakirjalainaa markkinoidaan. Markkinointimateriaali laaditaan yhdessä. (Selosmaa 2015.)

Joukkovelkakirja laina lanseerataan ja merkintä-aika on 1 - 6 kuukautta. Merkintä-ajalla kontaktoidaan potentiaalisia sijoittajia. Merkintäajan päätyttyä yritys ja Pankki 2.0 -tiimi laativat yhdessä velkakirjat. Koko laina-ajan yritys on velvollinen informoimaan joukkovelkakirjalainan merkitsijöitä eli sijoittajia siitä, miten yritys hyödyntää varojaan ja kertoo liiketoiminnastaan yleisesti väliajoin. Pankki 2.0 -tiimi raportoi kahdesti vuodessa yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Laina-aikana yritys maksaa sijoittajille suunnitelman mukaisesti korkoa ja mahdollista lyhennystä. Laina-ajan päätyttyä yritys maksaa sijoittajille viimeisen takaisinmaksuerän, minkä jälkeen sijoittajilta kerätään palautetta yhteistyöstä. Yritys ja Pankki 2.0 -tiimi voi tässä vaiheessa miettiä jatkoa yhteistyölle. (Selosmaa 2015.)

Pankki 2.0 -aloite päätti toimintansa, koska eettiselle pankille ei ole tällä hetkellä tarpeeksi kysyntää Suomessa. Aloitteen aikana kuitenkin selvisi, että yhteisöllisille rahoitusratkaisuille ja vaihtoehtoisille sijoitustuotteille on kysyntää Suomessa (Ehta Raha 2015a). Sen vuoksi yleishyödyllisten hankkeiden rahoittamista jatketaan eettisen pankitoiminnan kehitys osuuskunta Ehtan avulla. Aloitteen loppu ei kuitenkaan tarkoita sitä ettei Suomeen perustettaisiin eettistä pankkia tulevaisuudessa. Ehta raha haluaa olla mukana ja tukea eettisen pankin perustamista Suomeen, jos tulevaisuudessa kysyntä eettiselle pankille lisääntyy. Nyt toistaiseksi Pankki 2.0 -aloite jatkaa uudella Ehta Raha konseptilla. (Pankki 2.0 -aloite 2015c.)

6.2 Ehta Raha

Ehta Raha Osuuskunta jatkaa yleishyödyllisten hankkeiden rahoitusta joukkovelkakirjamuotoisella rahoituksella. Rahoitus toteutuu samoilla periaatteilla kuin Pankki 2.0 -aloitteen toiminnassa, mutta kehittyneemmällä markkinoinnilla ja uusien yhteistyökumppaneiden kanssa.

Ehta Raha kertoo olevansa yhteishyvän talouden työkalu. Ehta Rahan konseptissa korostuu vahvasti Christian Felberin kehittämä yhteishyväntalouden periaate. Ehta Raha kutsuu joukkovelkakirja rahoitusmuotoaan ”yhteisöbondiksi”. Yhteisöbondi on pieni joukkovelkakirjamuotoinen laina yleishyödyllistä toimintaa harjoittaville yrityksille. Ehta Rahan avulla eettistä sijoittamista harjoittavat sijoittajat löytävät yleishyödyllisiä sijoituskohteita. Sijoittajia informoidaan rahoitettavien kohteiden liiketoiminnasta ja siihen liittyvistä riskeistä. Samoin sijoittajia informoidaan yrityksen kehityksestä koko laina-ajan. Näin ollen toimina vastaa yleishyödyllisten pankkien toimintaperiaatteita vastuullisena, läpinäkyvänä ja avoimena. Sijoittaminen joukkorahoitukseen ei ole pääomaturvattua, joten sijoittaja voi mahdollisesti pahimmassa tapauksessa menettää koko sijoitussummansa. Sijoittaja voi saada sijoitukselleen kohtuullista tuottoa, mutta voi myös valita korottoman sijoituksen. Yhteisöbondit ovat sijoitustuotteita heille, jotka haluavat tukea toimintaa jolla on yleishyödyllinen merkitys ja haluavat tukea yleishyödyllisten yritysten tavoitteiden saavuttamista, eivätkä niinkään välitä kertyneestä tuotosta. (Ehta Raha 2015c.)

Ehta Raha tarjoaa talousneuvontaa pienille yrityksille, yhdistyksille ja freelancereille. Tarkoituksena on auttaa yrityksiä ja yhdistyksiä löytämään oikeat taloustyökalut käyttöön ja kannustaa itsenäiseen taloushallinnon ylläpitoon. Talousneuvonnan lisäksi Ehta Raha tarjoaa myös kirjanpitolpalveluita asiakkailleen. Rahoitusmuoto valitaan jokaisen asiakkaan kohdalla yksilöllisesti. (Ehta Raha 2015a.)

Ehta Raha vaikuttaa suuremmalta ja monipuolisemmalla, kuin Pankki 2.0 -aloite. Ehta Rahan tueksi perustettiin uusi Impactor-osuuskunta, jonka tarkoituksena on kehittää yhteiskunnallista yrittäjyyttä ja saattaa vaikuttavuustoimijoita yhteen. Impactorin avulla yhteishyvän edistäjät löytävät toisensa. Näitä ovat esimerkiksi yleishyödylliset yritykset ja vaikuttavuussijoittajat. Voisi sanoa, että Impactor on niin ikään kuin verkosto heille, jotka haluavat kehittää yhteiskuntaa ja ympäristöä kestävään kehitykseen. Impactor pyrkii kehittämään ja valmentamaan yhteiskunnallisten yritysten ja yhdistysten taloutta. Samoin yrityksiä autetaan toteuttamaan joukkorahoituskampanjoita. (Impactor 2015.) Kuviossa 11 havainnollistuu eettisen rahoituksen uusi verkosto.

Kuvio 11. Eettisen rahoituksen uusi verkosto. (Pankki 2.0 -aloite 2015c.)

6.3 JAK Finland

JAK Finland on suomalainen rahoitusosuuskunta, jonka ideologia pohjautuu Ruotsissa toimivaan JAK Medlemsbankeniin, jota käsiteltiin kappaleessa 5.3. JAK Finland edustaa samaa talousjärjestelmää, kuin Ruotsissa toimiva JAK Medlemsbank. JAK Finland ei kuitenkaan ole saanut virallista pankkitoimintalupaa Suomessa. Afnan Bayatin mukaan Antti Ahonen JAK Finlandin toiminnanjohtaja kertoi, että Finanssivalvonnan mukaan korotonta pankkitoimintaa harjoittavat rahoituslaitokset eivät voi saada Suomessa pankkitoimilupaa. Ahosen mukaan Finanssivalvonta perusteli asian sillä, ettei kyseinen pankkitoiminta kuulu heidän valvontapiiriin, joten se ei pysty valvomaan JAK Finlandin toimintaa. Rahoitusosuuskunta saa kuitenkin jatkaa toimintaansa ilman pankkitoimilupaa. (Bayati 2015, 12.) JAK Finland ei ole pankki, vaan heidän toimintansa perustuu jäsenien säästöihin, joita lainataan myöskin vain osuuskunnan jäsenille henkilökohtaisiin tarpeisiin (JAK Finland 2011.)

6.4 Merkurin toiminta Suomessa

Olen lukenut Paula Sarapiston vuonna 2014 julkaistun opinnäytetyön, jonka avulla tutustuin tanskalaisen yleishyödyllisen pankin Merkurin toimintaan Suomessa, sillä Merkurin suomalaisia sivuja ei enää ole olemassa. Sarapisto haastatteli opinnäytetyössään Merkurin Suomen edustajistoa ja Merkurin Tanskan pankkitoimijoita.

Sarapiston mukaan Merkurin toiminta Suomessa pohjautui Merkur-edustajistoon Suomessa. Toiminta alkoi Suomen aloitteesta. Suomen eettisen pankkialoitteen edustajisto kyseli Euroopassa toimivilta pankeilta, jos ne olisivat halukkaita tarjota palveluita Suomessa. Merkur oli tarttunut ehdotukseen (Sarapisto 2014, 32.) Merkur on tarjonnut Suomessa säästötilejä, oman pankin osuuksia sekä rahoitusta sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ekologisiin hankkeisiin. Merkurin toiminta Suomessa mahdollisti eettisen pankkitoiminnan Suomessa ilman varsinaista pankkitoimilupaa ja isoa pääomaa, sillä Merkurilla oli pankkitoimilupa jo entuudestaan. (Pankki 2.0 -aloite, 2014b.)

Sarapiston mukaan Merkurin pankkitoiminnan Suomessa mahdollisti EU:n lainsäädäntö, sillä yhdessä EU-maassa toimiva luottolaitos voi toimia myös muissa EU-maissa. Sarapiston toteuttamien haastattelujen pohjalta selvisi, ettei Merkurilla ollut tarvittavia resursseja avata Suomeen varsinaista sivukonttoria, sillä se olisi vaatinut miljoonien sijoituksen. Suomalainen Merkur-edustajisto on ollut vastuussa Merkurin pankkitoiminnan etenemisestä Suomessa. Tanskan puolelta toiminta on ollut pääasiassa vapaaehtoistoimintaan pohjautuvaa. Merkurin toiminta Suomessa on ollut joinain vuosina positiivista ja joinain vuosina nollatuloksellista, mutta ei kuitenkaan tappiollista. Merkurin toiminnalla on rahoitettu Suomessa esimerkiksi luomutila, luomuravintola ja reilun kaupan tiedotusta. (Sarapisto 2014, 32–33.)

Sarapiston tutkimusten perusteella Merkur lopetti toimintansa Suomessa, koska Merkur ei pystynyt vastaamaan suomalaisten päivittäispalveluiden kysyntään. Suomessa toivottiin esimerkiksi käyttötilejä, pankkikorttia ja verkkopankkia. Toiseksi syyksi Sarapiston mukaan Merkurin pankkitoimija mainitsee kovan kilpailun Suomen pankkisektorilla. Merkurin oli vaikea kilpailla Suomen markkinoilla, sillä Suomessa toimivat pankit ovat erittäin kilpailukykyisiä pankkipalveluissa. Kilpailua vaikeutti Merkurin välimatka ja se, ettei Merkurilla ollut varaa perustaa varsinaista sivukonttoria Suomeen, minkä vuoksi markkinoilla läsnäolo ei ollut mahdollista. (Sarapisto 2014, 34.)

6.5 Suomessa toimivien pankkien yleishyödyllinen pankkitoiminta

Suomessa yleishyödyllinen pankkitoiminta näkyy tällä hetkellä enimmäkseen sijoitustoiminnassa. YLE uutisoi, että suurten sijoittajien ilmastohuoli näkyy vähitellen myös Suomessa hiiliriskinä. Hiiliriskillä tarkoitetaan suuren hiilijalanjäljen jättävien yhtiöihin sijoittamista. Hiilijalanjäljellä mitataan kasvihuonekaasujen päästöjä. Kasvihuonepäästöt nopeuttavat ilmaston muutosta, joten niitä pyritään vähentämään (Ilmasto opas 2010.)

Sen vuoksi fossiilisia energiayhtiöitä rankaistaan hiilidioksidipäästömaksuilla, jotka todennäköisesti tulevat nousemaan lähivuosina. Hiilidioksidipäästömaksut tulevat näkyämään voittoa alentavana yhtiöiden tuloslaskelmissa. Näin ollen energiayhtiöiden osakkeiden arvo tulee laskemaan. Suomalaisten pankkien salkunhoitajat ovat huolissaan siitä, että erilaiset fossiilisia energialähteitä tuottavien yhtiöiden osakkeet tulevat laskemaan osakesalkun arvoa roimasti. YLE uutisten artikkelissa puhutaan hiiliriskistä. Voidaan todeta, että pian fossiilisia energialähteitä hyödyntäviin yhtiöihin ei ole kannattavaa sijoittaa. Ilmiö voi myös vaikuttaa siihen, että sijoitettuja pääomia sijoitetaan puhtaampaa energiaa tuottaviin yhtiöihin. (Saarenpää 2015.)

Ilmiöön Suomessa on reagoinut näkyvimmin Nordea, poistamalla sijoitussalkuistaan hiilikaivosyhtiöiden osakkeita. Nordeasta kerrottiin, että asiakkaat ovat myös kyselleet sijoitusten hiilijalanjäljen määrästä. Hiilen hinta on tippunut vuodesta 2011 Carbon Tracker Initiativen mukaan 40 prosentilla. Hiilikaivosyhtiöihin sijoittaminen ei ole enää kannattavaa, koska hiilen hinta on laskenut. Koistisen mukaan Nordean vastuullisen sijoittamisen asiantuntija Antti Savilaakso kertoi YLE:lle, että uusia hiilikaivoksia suunnittelevien energiayhtiöiden osakkeet poistetaan koko Nordea-konsernin rahastoista. Tämä tarkoittaisi myös sitä, etteivät salkunhoitajat tule jatkossakaan käymään kauppaa näillä osakkeilla. Savilaakso toteaa, että sijoittajat ovat alkaneet siirtämään varojaan hiilestä vaihtoehtoihin energialähteisiin, sillä hiilituotannon rahoittaminen on kallistunut viime vuosien aikana. (Koistinen 2015.)

Ilmiö tulee taloudellisista syistä miltei pakottamaan maailmantalouden olemaan ainakin ympäristöystävällisempi. Liimataisen kirjoittamassa Helsingin Sanomien artikkelissa puhutaan siitä, kuinka hiilikuplailmiö on vaikuttanut yhtiöiden toimintaan. Neste -öljy yhtiön uusiutuvien tuotteiden johtaja Kaisa Hietala toteaa Liimataisen mukaan, että hiilijalanjäljestä on tullut sijoitusperuste monelle sijoittajalle. Hietala kertoo, että Neste on osittain korvannut oman tuotannon hiilijalanjälkeä uusiutuvilla polttoaineilla. Liimataisen mukaan

Ilmarisen sijoitusjohtaja Mikko Mursula kertoi, että sijoitettaviin yrityksiin voi vaikuttaa käymällä vuoropuhelua niiden toimintatapojen muuttamiseksi. (Liimatainen 2015.)

7 Tutkimuksen tulokset

Opinnäytetyössä käsiteltyjen tutkimuksien perusteella eettinen pankkitoiminta on vähintään yhtä kannattavaa kuin tavanomainen pankkitoiminta. Asia selvisi GABV:n toteuttaman tutkimuksen ”Real Economy – Real Returns” avulla. Yleishyödyllisten pankkien pääomatuotto finanssikriisin jälkeen on ollut suurempi kuin tavanomaisilla pankeilla. Historiallisella tasolla pääomatuottolukujen perusteella yleishyödylliset pankit tuottavat vähintään yhtä hyvin kuin tavanomaiset pankit. Sen vuoksi voidaan todeta, että eettinen pankkitoiminta on kannattavaa eli tekee tulosta. Sen lisäksi selvisivät, että yleishyödylliset pankit ovat myös kasvaneet finanssikriisin jälkeen nopeammin ja ovat myös tunnuslukujen perusteella vakavaraisempia kuin tavanomaiset pankit. Hyvän vakavaraisuuden ansiosta pankit pystyvät suojautumaan paremmin, mahdollisilta luottotappioilta ja arvonalentumisilta. Näin ollen yleishyödyllisillä pankeilla on pienempi todennäköisyys ajautua konkurssiin. Voi myös todeta, että yleishyödylliset pankit tukevat tasapainoista taloutta.

Eettistä pankkeja tarvitaan tukemaan yleishyödyllisiä hankkeita, kuten esimerkiksi luomun viljelyä ja uusiutuvien energialähteiden kehitystä. Yleishyödylliset hankkeet tulevat tukemaan kestävästä kehityksestä, eli seuraavalle sukupolvelle on samanlaiset mahdollisuudet kehittää uusia hyödykkeitä ja näin ollen saavuttaa hyvä hyvinvoinnin taso. Eettiset pankit myös välittävät rahoitusta allokoitumalla sinne, missä rahoitukselle on eniten tarvetta eli esimerkiksi kehitysmaihin. Rahoituksen kohdistaminen kehitysmaihin varmistaa sen, että talouskasvu toteutuu myös niissä maissa, joissa tuotannon tekijöitä ei ole tarpeeksi. Yleishyödyllinen pankkitoiminta on myös vakaampaa, joten eettiset pankit eivät kasva nopeaan tahtiin, mikä on hyvä asia.

Luvussa 2. 1 mainittiin, että hyvin toimiva rahoitusjärjestelmä edesauttaa varojen allokoitumista, mikä edistää talouskasvua. Sen vuoksi pankki on talouskasvun edistäjän merkittävässä roolissa (Suomen Pankki 2015.) Näin ollen pankki voi myös vaikuttaa kestävästi kehitykseen valitsemalla yleishyödyllisiä rahoituskohteita.

Tavanomaista pankkitoimintaa harjoittavat pankit voivat vähintäänkin omaksua hitaamman kasvun ominaisuuksia tavanomaisilta pankeilta. Näin tavanomaiset pankit pystyisivät tukemaan vakaampaa taloutta. Vaikka toisaalta tavanomaiset pankit, jotka ovat listattuja pörssiin joutuvat tuottamaan tulosta tyydyttääkseen osakkeenomistajia.

Eettiset pankit eroavat tavanomaisista pankeista näiden toimintaperiaatteiden perusteella. Tässä opinnäytetyössä ei niinkään keskitytty yritysvastuun toteutumiseen pankkisektorilla vaan enimmäkseen rahoituskohteiden kriteereihin. Tavanomaiset pankit pyrkivät tekemään päätöksiä, jotka eivät tuota heille tappiota ja myöskin sellaisia, mitkä ovat tuloksellisesti kannattavia. Tavanomaiset pankit eivät niinkään ota huomioon rahoitettavien kohteiden yhteiskunnallisia ja ympäristöllisiä vaikutuksia. Yleishyödylliset pankit arvioivat ensiksi rahoitettavan hankkeen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön, ja vasta sen jälkeen arvioivat hankkeen taloudellisen menestyksen.

Opinnäytetyö prosessin aikana selvisi, että Suomessa toimivat liikepankit ovat alkaneet ottamaan huomioon ympäristölliset vaikutukset heidän sijoituspolitiikassa. Sen perusteella voi todeta, että Suomessa pankit pyrkivät toimimaan eettisesti toimintaperiaatteista riippumatta. Toisaalta vaikuttaa myös siltä, että Suomessa toimivat liikepankit yrittävät kompensoida eettisyyden vajetta eettisillä sijoitusvaihtoehdoilla.

Syy siihen miksi Suomessa ei toistaiseksi ole varsinaista yleishyödyllistä pankkia, johtuu yleishyödyllisen pankkitoiminnan kysynnän puutteesta. Kerätyn aineiston perusteella voin kuitenkin todeta, että Suomessa on tiukka lainsäädäntö finanssivalvonnasta, joka ei mahdollista pankkien riskipitoisia sijoituksia arvopaperimarkkinoilla. Aiempien tutkimuksien perusteella suomalaiset luottavat pankkeihin hyvin paljon, joka voi olla myös syy siihen, miksi eettiselle pankille ei ole kysyntää Suomessa. Suomessa toimi eettisen pankkitoiminnan aloite, joka pyrki edistämään eettistä pankkitoimintaa Suomessa ja lopulta olisi pyrkinyt perustamaan eettisen pankin Suomeen. Valitettavasti eettiselle pankkitoiminnalle kysyntää ei ollut tarpeeksi, minkä vuoksi aloite lopetti toiminansa vuoden 2015 lopussa. Pankki 2.0 -aloitteen loppu ei kuitenkaan tarkoita eettisen pankkitoiminnan loppumista Suomessa, vaan yleishyödyllisiä hankkeiden rahoittamista jatketaan Ehta Raha Osuuskunnan toiminnalla. Hankkeita rahoitetaan joukkovelkakirjamuotoisesti. Ehta Raha kutsuu joukkovelkakirjamuotoista rahoitustaan ”yhteisöbondeiksi”.

8 Pohdinta ja johtopäätökset

Vuoden 2007–2010 taluskriisi on hyvä todiste siitä, että kapitalistinen ajattelu voi johtaa tuhoisiin seuraamuksiin, jonka vuoksi markkinatalouden vapauksia on kiristettävä. Tämä mahdollisesti aiheuttaa talouskasvun hidastumista, mutta yleinen hyvinvoinnin taso voisi nousta. Christian Felberin kehittämä yhteishyvän talous on hyvin radikaali, mutta voin samaistua ajatukseen siitä, että markkinoita on valvottava ankarammin ja ohjata niitä eettisempään suuntaan. Mielestäni Suomessa on kuitenkin hyvin kireä finanssivalvonta, mikä voisi olla yksi osa syy siihen miksi Suomessa ei ole eettistä pankkia. Hyvä valvonta edistää luottamusta pankkisektoriin. Yleishyödyllisen talousjärjestelmän omaksuminen vaatii ajattelutavan muutosta maailmalla. On kuitenkin mahdollista, että yritykset tulevat kilpailemaan entistä enemmän yritys vastuullisuudessa tulevaisuudessa, sillä kuluttajat ovat yhä tietoisempia yritys vastuiden vaikutuksesta yhteiskuntaan. Näin ollen yritys vastuullisuus tulee olemaan yhä enemmän kytköksissä yritysten tulokseen.

Opinnäytetyön teoriaosiossa esitettiin aikaisempaan tutkimuskyselyyn viittaamalla, että suomalaiset luottavat pankkeihin muita eurooppalaisia enemmän. Asiakkaiden luottamuksella on erittäin suuri painoarvo kansantaloudellisesta näkökulmasta. Finanssikriisin vaikutukset eurooppalaiseen pankkisektoriin onkin valitettavasti hyvä toteutunut esimerkki siitä mitä tapahtuu, kun asiakkaat eivät luota pankkeihin. Yleishyödyllisten pankkien kasvulukemista vuosina 2007—2010 voidaan päätellä, että eurooppalaiset veivät säästönsä spekulatiivista toimintaa harjoittavista liikepankeista yleishyödyllisiin pankkeihin ikään kuin turvaan.

Suomessa ihmiset eivät ole vielä kiinnostuneet eettisen pankin toiminnasta, koska siitä ei tiedetä. Jatkotutkimukseksi ehdottaisin laatimaan Ehta Raha Osuuskunnalle markkinointisuunnitelman. Suomessa on varmasti ihmisiä, jotka ajattelevat pidemmälle ja haluavat tukea paikallista taloutta. Mahdollisuuksien mukaan voisi myös tutkia sitä, kuinka moni yleishyödyllinen hanke on jäänyt tekemättä rahoituksen puutteen vuoksi. Tämän hetkessä epävakaa taloustilanteessa kestävä kehityksen hankkeet voivat olla Suomessa toimiville pankeille liian riskisiä.

Tutkimuksesta selvisi, etteivät eettiset pankit maailmalla syntyneet muutamassa vuodessa. Jopa suurimmalla eettisen pankin ketjulla Triodos-pankilla kesti 12 vuotta saada virallinen pankkitoimilupa. Suomessa eettinen pankkitoiminta on suhteellisen uusi asia, ja hyvin mahdollisesti 10–20 vuoden päästä Suomi saa oman eettisen pankin. Toinen

mahdollisuus on se, että jokin eurooppalainen eettinen pankki avaisi sivukonttorin Suomeen. Tässä tapauksessa eettiselle pankkitoiminnalle täytyisi olla kysyntää. Mielestäni kysyntä eettiselle pankkitoiminnalle tulee kasvamaan, sillä uusi sukupolvi voi olla tietoisempi rahoituksen vaikutuksesta yhteiskuntaan, ympäristöön ja kestäväan kehitykseen.

Jos Pankki 2.0 -aloite olisi jatkanut ja olisi saanut virallisen pankkitoimiluvan, saattaisi hankkeiden rahoittaminen olla helpompaa, kuin joukkorahoituksella. Finanssivalvonta vaatii tällä hetkellä viiden miljoonan alkupääoman, pankkitoimiluvan saamiseksi (Finanssivalvonta 2014). Tämä on pankin perustamiselle haaste, mikä tulisi viemään aikaa. Toinen vaihto-ehdo on yrittää muuttaa Suomen lainsäädäntöä, niin että pienemmillä pankeilla olisi mahdollista saada toimilupa. Ruotsissa lainsäädännön muutos mahdollisti Ekobankenin toimiluvan saannin. Ehta Raha Osuuskunta voisi etsiä uuden yhteistyökumppanin Merkurin tilalle, joka pystyisi investoimaan eettiseen pankkitoimintaan Suomessa. Ennen varsinaisen konttorin perustamista tai pankkitoiminnan aloittamista yhteistyössä oleva eettinen pankki ja suomalainen Ehta Raha Osuuskunta voisi markkinoida toimintaa. Näin ollen kysyntä eettiselle pankkitoiminnalle voitaisiin varmistaa. Suomalaiset eivät välttämättä ole tarpeeksi tietoisia suoranaisesta rahoittamisesta kestäväan kehityksen kohteisiin.

Triodos-pankki on hyvä käytännön esimerkki siitä, että rahoittamalla kestäväan kehityksen kohteita ei hidasta pankin kehitystä eikä toiminnalla tehdä tappiota. Triodosin toiminta on laajaa ja luulen, että tulevaisuudessa voimme kiittää Triodos-pankkia siitä, että meillä on uusiutuvia energialähteitä käytössämme.

Länsinaapurissa Ruotsissa toimiva JAK Medlemsbankin yleisestä talousjärjestelmästä riippumaton pankkijärjestelmä vaikuttaa mielenkiintoiselta, mutta myös monimutkaiselta. Sen vuoksi se voi olla suomalaisille osittain liian radikaali. JAK Finlandin tulevaisuus on hyvin epävarmaa, sillä se ei tule saamaan virallista pankkitoimilupaa ellei Finanssivalvonnan toimintaperiaatteet tule muuttumaan.

Suomessa eettisten pankkien eettisyyttä on vaikeata mitata, sillä tarvittavat tiedot ovat pankkialaisuudesta johtuen salaisia. Mediassa on kuitenkin puhuttu paljon eettisestä sijoittamisesta ja oman työkokemukseni pohjalta voin kertoa, että myös kuluttajat ovat kiinnostuneet eettisestä sijoittamisesta.

Tuoreimpien uutisten ja tiedotteiden pohjalta voin todeta, että pitkällä aikavälillä uusiutuvien energialähteiden suosio ja hyödyntäminen tekee niihin sijoittamisesta yhä kannattavampaa. Suomessa toimivien pankkien päätös luopua sijoittamisesta fossiilisia polttoaineita tuottaviin yhtiöihin tulee miltei pakottamaan maailman talouden olemaan ainakin ympäristöystävällisempi taloudellisista syistä. Neste-öljy -yhtiön reagointi sijoittajien vaatimuksiin voidaan nähdä terveenä mukautumisena muuttuvaan maailmantalouteen. Suoranainen yhteys on se, että yhtiöt ovat riippuvaisia rahoituksesta, joten heidän on miltei pakko muuttaa toimintatapojaan rahoittajien kysynnän mukaisiksi.

Felberin ehdottama finanssitaloudesta luopuminen on tämän hetken maailmassa hyvin radikaali ajatus. Voisin kuitenkin ajatella, että maailma on menossa parempaan suuntaan sillä yritysvastuita kiristetään entisestään ainakin Suomessa. Päästöistä rangaistaan yhä pahemmin, mikä vaikuttaa suoraan yrityksen tulokseen ja sen kautta osakkeiden arvoon. Hyvin mahdollista on, että osakkeita ei 500 vuoden kuluttua tule olemaan. Kävimme aikoinaan kauppaa oravannahoilla ja mausteilla, minkä jälkeen siirryttiin kolikkoihin. Vaihtohyödykkeet muuttuvat, ja ehkä jonain päivänä keksitään keino kestävämpään vaihtohyödykkeeseen.

Mielestäni eettisen pankin perustaminen voisi lisätä Suomessa kestävän kehityksen puolesta toimivia yrityksiä, kuten luomukauppoja, uusiutuvia energialähteitä tuottavia yrityksiä ja hyväntekeväisyyttä harjoittavia liikkeitä. Samoin kulttuurihankkeille löytyisi uusi rahoitusvaihtoehto. Kestävän kehityksen yritykset olisivat hyviä sijoituskohteita eettistä sijoittamista harrastaville. On myös hyvin mahdollista, että Suomessa toimivat osuus-kuntamuotoiset pankit saattavat omaksua eettisen pankkitoiminnan liiketoiminnan periaatteita osaksi omaa rahoituspolitiikkaa.

9 Opinnäytetyön arviointi

9.1 Tutkimuksellisen opinnäytetyön arviointi

Haastatteluiden pois jättäminen saattaa vaikuttaa opinnäytetyön luotettavuuteen. Olisin toivonut haastattelevani eettisen pankin edustajia, mutta laatimani kysymykset olivat pääasiassa sellaisia kysymyksiä, joihin löysin vastaukset luotettavien Internet-lähteiden avulla. Osa kysymyksistäni oli sellaisia, joihin en olisi välttämättä saanut vastauksia, sillä ne olisivat pankkisalaisuuden vuoksi salaisia. Toinen vaihtoehto olisi ollut haastatella

Suomessa toimivan eettisen pankkitoiminnan edustajaa, mutta eettisen pankin näkemys yleishyödyllisyydestä kiteytyi hyvin Felberin yhteishyvä talouden esittelyssä.

Tutkimuksen alussa käytettiin termiä ”eettinen pankkitoiminta”, mutta tutkimuksen edetessä selvisi, että sana etiikka voi olla jokseenkin harhaan johtava rahoitusmaailmassa. Päätin lopulta käyttää molempia termejä eettinen pankki ja yleishyödyllinen pankkitoiminta. Sana yleishyödyllinen on neutraali verrattuna sanaan eettinen, mikä selvisi tutkimuksen ohessa tehdyllä vertaiskyselyllä opiskelutovereilta ja kollegoilta. Eettinen pankkitoiminta olisi toisaalta huomiota herättävämpi termi.

Teoriatiedon pohjalta oli vaikeata selvittää tarkemmin sitä, miksi Suomessa ei ole varsinaista kysyntää eettisille pankeille. Yhteenvetona voin todeta, ettei Suomessa tiedetä eettisistä pankeista. Totean tämän, sillä rahoitusta Suomessa opiskelevana en ole koskaan kuullut eettisestä pankista, kunnes matkustin ulkomaille. Sekin mielestäni kertoo hieman yleishyödyllisen pankkitoiminnan tunnettavuudesta Suomessa. Ehdottaisin jatkotutkimukseksi laajempaa kvantitatiivista tutkimusta, jossa kohderyhmiltä kysytään muun muassa sitä, onko eettinen pankki tuttu käsite. Toinen asia, joka voisi edistää eettisen pankkitoiminnan kehitystä Suomessa, olisi markkinointisuunnitelma, joka pyrkisi mainostamaan esimerkiksi Suomessa Ehta Raha Osuuskunnan toimintaa. Kysyntää eettiselle pankeille voisi mitata kyselyllä, jossa kohderyhmiltä tiedustellaan, kiinnostaako niitä mitä pankit heidän rahoillansa tekevät?

Luotettavien lähteiden löytäminen ei ollut helppoa, ja aikaisempien tutkimuksien käyttämät Internet-lähteet olivat osittain vanhentuneet, joten tiedon varmuutta ei voitu varmistaa. Olen kuitenkin saanut kerättyä suhteellisen tuoretta tietoa eettisestä pankkitoiminnasta. Tutkimusaineiston niukkuus, johtui myös osittain siitä, että Internetissä tarjolla oleva materiaali oli vieraalla kielellä, jota en ymmärtänyt. Esimerkiksi tietyt aineistot olivat saatavilla ainoastaan hollanniksi ja ruotsiksi. En kuitenkaan halunnut ottaa riskiä ja käyttää käännösohjelmia, sillä se olisi voinut johtaa vääristyneisiin tuloksiin. Käytin tutkimuksessa englannin- ja suomenkielisiä lähteitä.

9.2 Opinnäytetyön prosessin arviointi

Opinnäytetyön prosessi kesti noin kahdeksan kuukautta. Tein opinnäytetyötä kokoaikaisen työn ohella, mikä vaikuttaa osittain työn laatuun. Prosessin aikana kirjoittamisjaksojen välissä oli korkeintaan kahden viikon taukoja, joista yksi johtui kesälomasta. Opinnäytetyöprosessi pitkittyi kahteen otteeseen, sillä se ei saavuttanut toivottua lopputulosta.

Opinnäytetyöprosessin alussa työn aihe oli innostava ja uusi, mikä oli motivoinut työn tekemiseen. Lähteiden keruun aikana motivaatio ehti kuitenkin laskea, sillä kävi ilmi, että lähteiden saatavuus on hyvin rajattu. Toinen asia, joka ilmeni tutkimuksen alussa, oli se, että aiheesta on tehty opinnäytetyö aikaisemmin, minkä vuoksi halusin tutkia eettistä pankkitoimintaa eri näkökulmasta hyödyntäen aikaisempia tutkimuksia. Tietyn näkökulman löytäminen vei aikaa, mutta lopulta kestävän kehityksen ja Felberin yhteishyvän järjestelmän hyödyntäminen opinnäytetyössä vaikutti ainutlaatuisemmalla verrattuna aiempiin Theseus-tietokannan opinnäytetöihin. Hain myös tarkoituksella itselle haastetta, jota sain kansantalouden näkökulman käsittelemisestä.

Aihe oli minulle suhteellisen vieras, minkä vuoksi aiheen rajaaminen tuotti hankaluuksia. Varsinaiset tutkimuskysymykset hahmottuivat vasta opinnäytetyöprosessin puolivälissä. Aihe oli myös aluksi hyvin ristiriidassa oman arvo-maailman kanssa, mikä vaikeutti aiheen käsittelyä. Aiheen käsittely vaati myös oman arvo-maailman tarkastelun muuttamista.

Alun perin olisin myös halunnut yhdistää kestävän kehityksen ja pankkitoiminnan merkittävyyttä ihmisten sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta. Tutkimusprosessin aikana tämä paljastui hieman hankalaksi toteuttaa aikarajoituksen vuoksi. Olisin voinut tutkia kyseistä yhtenevyyttä, jos olisin varannut opinnäytetyön tekemiseen kokonaisen vuoden. Finanssikriisin vaikutuksia Suomen finanssisektoriin olisi voinut myös tutkia tarkemmin, sillä aihe olisi myös kiehtonut minua. Kuitenkin tiedon keräämiseen ja taustatutkimuksiin meni suhteellisen enemmän aikaa kuin mitä alun perin olin suunnitellut. Toisaalta finanssikriisin vaikutus Suomen finanssisektoriin ei välttämättä olisi tuonut tälle opinnäytetyölle lisäarvoa, mutta siitä olisi voinut saada vielä yhden perustelun sille, miksi Suomessa ei ole eettistä pankkia.

Kokonaisuutena tämä opinnäytetyö on mielestäni onnistunut, sillä sain vastattua kaikkiin tutkimuskysymyksiin, mikä oli tämän opinnäytetyön tavoite. Opin soveltamaan jo olemassa olevia tietolähteitä ja kokoamaan niiden perusteella oman teoreettisen tutkimuksen. Opinnäytetyön avulla pääsin syventymään, siihen miten pankit välittävät rahoitusta käytännössä. Opin paljon yleishyödyllisestä pankkitoiminnasta ja siitä miksi yleishyödyllistä pankkitoimintaa tarvitaan.

Lähteet

Bayati, Afnan 2015. Opinnäytetyö. Eettinen pankkitotoiminta Case: JAK Finland Osuuskunta. Haaga-Helia Ammattikorkeakoulu.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/91263/Afnan_Bayati.pdf?sequence=1.
 Luettu 16.10.2015.

Benedict, Roland 2010. European Answers to the Financial Crisis: Social Banking and Social Finance. Spice Digest. Julkaistu keuhällä 2010.
http://spice.fsi.stanford.edu/docs/european_answers_to_the_financial_crisis_social_banking_and_social_finance. Luettu 17.10.2015

Benedict, Roland 2012. Social Banking and Social Finance: Building Stones Towards A Sustainable Post-Crisis Financial System? The European Financial Review. Julkaistu 12.2.2012.
<http://www.europeanfinancialreview.com/?p=2027>. Luettu 9.7.2015

Ehta Raha 2015a. Tietoa meistä.
<http://www.ehtaraha.fi/tietoa-meista/>. Luettu 27.12.2015

Ehta Raha 2015b. Ehta Raha on yhteishyvän talouden työkalu.
<http://www.ehtaraha.fi/ehta-raha/>. Luettu 27.12.2015

Ehta Raha 2015c. Sijoittajille.
<http://www.ehtaraha.fi/ehta-raha/sijoittajalle/>. Luettu 27.12.2015

Ehta Raha 2015d. FAQ.
<http://www.ehtaraha.fi/faq/>. Luettu 30.12.2015

Eurooppa tiedotus 2012. Euroopan talouskriisin taustat ja kulku. Julkaistu 17.2.2012.
<http://www.eurooppatiedotus.fi/public/default.aspx?contentid=242190#.VhvZcCvXvfd>.
 Luettu 12.10.2015.

Ekobanken 2015. Ekonomi.
<https://www.ekobanken.se/om-ekobanken/ekonomi/>. Luettu 6.12.2015.

Felber, Christian 2013. Näkyvä käsi. Kohti yhteishyvän taloutta. Suom. Assmuth, Aino. Gaudeamus, Helsinki.

Ferguson Charles, Beck Chad. Inside Job, Documentary 2010. Julkaistu 11.12.2013.
<https://www.youtube.com/watch?v=yVheuRWVqYI>. Katsottu 29.10.2015

Finanssialan keskusliitto 2015. Pankit Suomessa 2015.
https://www.fkl.fi/materiaalipankki/julkaisut/Julkaisut/Pankit_Suomessa_2014.pdf. Luettu 26.6.2015

Finanssivalvonta 2014. Määräykset ja ohjeet 3/2014. Julkaistu 15.4.2014.
http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Saantely/Maarayskokoelma/Uusi/Documents/03_2014.pdf. Luettu 5.12.2015

Finanssivalvonta 2015a. Pankki ja vakuutussektorien vakavaraisuus. Julkaistu 31.3.2015.

[Http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/Analyysit_tutkimukset/Documents/Pankki_ja_vakuutussektorien_vakavaraisuus_1_2015.pdf](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/Analyysit_tutkimukset/Documents/Pankki_ja_vakuutussektorien_vakavaraisuus_1_2015.pdf). Luettu 14.09.2015

Finanssivalvonta 2015b. Tietoa Finanssivalvonnasta. Päivitetty 1.6.2015

[Http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Fiva/Pages/Default.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Fiva/Pages/Default.aspx). Luettu 27.06.2015

Finanssivalvonta 2015c. Tehtävät. Päivitetty 5.5.2015.

[Http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Fiva/Tehtavat/Pages/Default.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Fiva/Tehtavat/Pages/Default.aspx). Luettu 27.6.2015

Finanssivalvonta 2015d. Lehdistötiedote. Julkaistu 4.6.2015.

[Http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/Lehdistotiedotteet/Pages/08_2015.aspx](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/Lehdistotiedotteet/Pages/08_2015.aspx). Luettu 14.9.2015

GABV 2014. Real Economy Real Returns.

[Http://www.gabv.org/wp-content/uploads/Real-Economy-Real>Returns-GABV-Research-2014.pdf](http://www.gabv.org/wp-content/uploads/Real-Economy-Real>Returns-GABV-Research-2014.pdf). Luettu 6.7.2015

GABV 2015a. About Us.

[Http://www.gabv.org/about-us](http://www.gabv.org/about-us). Luettu 8.7.2015.

GABV 2015b. Our Principles.

[Http://www.gabv.org/about-us/our-principles](http://www.gabv.org/about-us/our-principles). Luettu 9.7.2015

GABV 2015c. Merkur Cooperative Bank (Denmark).

[Http://www.gabv.org/our-banks/merkur-cooperative-bank](http://www.gabv.org/our-banks/merkur-cooperative-bank). Luettu 15.7.2015

GABV 2015d. Ekobanken (Sweden).

[Http://www.gabv.org/our-banks/ekobanken](http://www.gabv.org/our-banks/ekobanken). Luettu 6.12.2015

GABV 2015e. Triodos Bank.

[Http://www.gabv.org/our-banks/triodos-bank](http://www.gabv.org/our-banks/triodos-bank). Luettu 20.9.2015

GRIID. The Triple Bottom Line and Sustainability? Julkaistu 30.3.2010.

[Http://griid.org/2010/03/30/the-triple-bottom-line-and-sustainability/](http://griid.org/2010/03/30/the-triple-bottom-line-and-sustainability/). KUVIO. Lainattu 9.7.2015

Impactor 2015.

[Http://www.impactor.fi/koti/](http://www.impactor.fi/koti/). Luettu 30.12.2015

JAK Finland 2015. Etusivu.

[Http://www.jak.fi/mediawiki/phase3/index.php/Etusivu](http://www.jak.fi/mediawiki/phase3/index.php/Etusivu). Luettu 28.6.2015.

JAK Medlemsbank 2015a. JAK Explained.

[Https://www.jak.se/jakexplained](https://www.jak.se/jakexplained). Luettu 28.06.2015

JAK Medlemsbank 2015b. Banking System.

[Https://www.jak.se/content/banking-system#.VZAiSEbXvfc](https://www.jak.se/content/banking-system#.VZAiSEbXvfc). Luettu 28.6.2015

JAK Medlemsbank 2015c. Årsredovisning 2014.

[Https://www.jak.se/sites/default/files/%C3%85rsredovisning%20med%20revisionsber%C3%A4ttelse%2C%202014.pdf](https://www.jak.se/sites/default/files/%C3%85rsredovisning%20med%20revisionsber%C3%A4ttelse%2C%202014.pdf). Luettu 6.12.2015

Juholin, Elisa 2004. Cosmopolis. Yhteiskuntavastuuta yrityskansalaisuuteen. Infor, Helsinki.

Jyväskylän yliopisto 2015. Määrällinen tutkimus.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>. Luettu 29.11.2015

Koistinen, Antti 2015. Kivihiilikaivosten arvo putoaa. Nordea aikoo poistaa jopa 40 kaivosyhtiötä sijoitussalkustaan. YLE Uutiset. Julkaistu 28.01.2015.
http://yle.fi/uutiset/kivihiilikaivosten_arvo_putoaa__nordea_aikoo_poistaa_jopa_40_kaivosyhtiota_sijoitussalkuistaan/7756301. Luettu 21.07.2015

Liimatainen, Karoliina 2015. ”Ei viherpiipertämistä, vaan vakava asia”- elinkeino elämä heräsi hiilikuplaan. Helsingin Sanomat. Julkaistu 12.07.2015.
<http://www.hs.fi/kotimaa/a1436584321964>. Luettu 21.07.2015

Lukkarinen, Henri 2015. Pro Gradu -tutkielma. Euroopan talouskriisi, koettu hyvinvointi ja sosiaalinen pääoma. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu sekä yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Julkaistu keväällä 2015.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/45697/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201504221649.pdf?sequence=1>.
 Luettu 21.07.2015

Koivuporras, Titta-Liisa 2008. Ihmiset ja pankki samaa maata? Yhteiskuntavastuun toteutuminen pankkisektorilla. Pro-gradu. Vaasan yliopisto.
http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-239-7.pdf. 6.12.2015

Merkur 2015a. Annual report 2014.
https://www.merkur.dk/media/1383/annualreport_2014_eng_web.pdf. Luettu 6.12.2015

Merkur 2015b. Om Merkur.
<https://www.merkur.dk/om-merkur/english/>. Luettu 14.07.2015

Ollikainen, Markku & Pohjola, Matti 2013. Talouskasvu ja kestävä kehitys. Suomalainen tiedeakatemia.
<http://www.acadsci.fi/kannanottoja/talouskasvu.pdf>. Luettu 09.9.2015

Pankki 2.0 -aloite 2014a. Käsikirja yhteishyvän raportin laatimiseen.
<http://www.pankki2.fi/sites/default/files/K%C3%A4sikirja%20yhteishyv%C3%A4n%20raportin%20laatimiseen%20v1.2.pdf>. Luettu 21.11.2015

Pankki 2.0 -aloite 2014b. Suomen Merkur.
<http://www.pankki2.fi/node/27>. Luettu 27.12.2015

Pankki 2.0 -aloite 2015a. Pankki 2.0 -aloitteesta.
<http://pankki2.fi/pankki-20-aloitteesta>. Luettu 9.7.2015

Pankki 2.0 -aloite 2015b. Edelläkävijäyritysten kannattaa raportoida yhteishyvästä.
<http://pankki2.fi/edellakavijayritysten-kannattaa-raportoida-yhteishyvasta>. Luettu 1.11.2015

Pankki 2.0 -aloite 2015c. Kestävän talouden rahoitustoiminta jatkuu.
<http://pankki2.fi/pankki-20-aloite-p%C3%A4%C3%A4ttyy-kest%C3%A4v%C3%A4n-talouden-rahoitustoiminta-jatkuu>. Luettu 27.12.2015

Pankki 2.0 -aloite 2015d. Kuvio 11.

[Http://pankki2.fi/sites/default/files/blogimages/Pankki2-Ehta-Impactor.jpg](http://pankki2.fi/sites/default/files/blogimages/Pankki2-Ehta-Impactor.jpg). Luettu 30.12.2015

Parviala, Antti 2015. Nyt sijoituksilla halutaan vaikuttaa – pelkkä tuotto ei riitä. YLE Uutiset. Julkaistu 10.06.2015.

[Http://yle.fi/uutiset/nyt_sijoituksilla_halutaan_vaikuttaa_pelkka_tuotto_ei_riita/8064082?ref=leiki-uu](http://yle.fi/uutiset/nyt_sijoituksilla_halutaan_vaikuttaa_pelkka_tuotto_ei_riita/8064082?ref=leiki-uu). Luettu 21.7.2015

Pohjola, Matti 2010. Taloustieteen oppikirja. WSOYPro. Helsinki. 4. painos.

Saaranen-Kauppinen Anita & Puusniekka Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.

[Http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L1_2.html](http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L1_2.html). Luettu 28.10.2015

Saarenpää, Antti 2015. Suurten Sijoittajien ilmastohuoli näkyy vähitellen Suomessakin. YLE Uutiset. Julkaistu 20.07.2015.

[Http://yle.fi/uutiset/suurten_sijoittajien_ilmastohuoli_nakyy_vahitellen_suomessakin/8136587](http://yle.fi/uutiset/suurten_sijoittajien_ilmastohuoli_nakyy_vahitellen_suomessakin/8136587). Luettu 21.07.2015

Saarin, Sanni 2012. Eettisten pankkien suosio kasvaa. Maailman Kuvalehti.

[Http://www.maailmankuvalehti.fi/2012/12/pitkat/eettisten-pankkien-suosio-kasvaa?q=artikkelit/12098](http://www.maailmankuvalehti.fi/2012/12/pitkat/eettisten-pankkien-suosio-kasvaa?q=artikkelit/12098). Luettu 5.10.2015

Sarapisto, Paula 2014. Opinnäytetyö. Eettinen pankkitoiminta ja sen edistäminen Suomessa. Turun Ammattikorkeakoulu.

[Http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/79827/Sarapisto_Paula.pdf?sequence=1](http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/79827/Sarapisto_Paula.pdf?sequence=1).

Luettu 16.10.2015

Selosmaa, Jenni 2015. Pankki 2.0 - Yhteisöllinen rahoitus prosessimme. Julkaistu 02.04.2015.

[Http://www.pankki2.fi/millainen-yhteis%C3%B6llisen-rahoituksen-prosessimme](http://www.pankki2.fi/millainen-yhteis%C3%B6llisen-rahoituksen-prosessimme). Luettu 22.09.2015

Sorsa, Ville-Pekka 2008. Subprime-kriisistä kestävään rahoitukseen. Maailmantalous.net.

[Http://maailmantalous.net/fi/artikkeli/subprime-kriisista-kestavaan-rahoitukseen](http://maailmantalous.net/fi/artikkeli/subprime-kriisista-kestavaan-rahoitukseen). Luettu 5.10.2015

Sorsa Ville-Pekka 2015. Finanssimarkkinat - kauppapaikka rahoitukselle. Maailmantalous.net.

[Http://maailmantalous.net/fi/artikkeli/finanssimarkkinat-kauppapaikka-rahoitukselle](http://maailmantalous.net/fi/artikkeli/finanssimarkkinat-kauppapaikka-rahoitukselle). Luettu 6.10.2015

Suomen Pankki 2015. Rahoitusjärjestelmä lyhyesti.

[Http://www.suomenpankki.fi/fi/rahoitusjarjestelman_vakaus/lyhyesti/pages/default.aspx](http://www.suomenpankki.fi/fi/rahoitusjarjestelman_vakaus/lyhyesti/pages/default.aspx). Luettu 9.9.2015

Talousdemokratia 2015. Vähimmäisvaranto- ja vakavaraisuusvaatimus.
[Http://talousdemokratia.fi/?q=vakavaraisuus_ja_vahimmaisvarantovaatimus.](http://talousdemokratia.fi/?q=vakavaraisuus_ja_vahimmaisvarantovaatimus) Luettu
13.09.2015

Triodos 2010. Triodos grows by 30 % in 2009.
<https://www.triodos.co.uk/en/about-triodos/news-and-media/media-releases/growth-2009/> Luettu 15.09.2015

Triodos 2015a. What we stand for.
<https://www.triodos.co.uk/en/about-triodos/who-we-are/mission-principles/we-stand-for/>. Luettu 18.9.2015

Triodos 2015b. SAAT.
<https://www.triodos.com/en/about-triodos-bank/corporate-information/saat-organisation/>.
Luettu 19.09.2015

Triodos 2015c. Lending Strategy.
<https://www.triodos.com/en/about-triodos-bank/what-we-do/lending-strategy-criteria-finance/>. Luettu 20.9.2015

Triodos 2015d. Key Figures.
<https://www.triodos.com/en/about-triodos-bank/corporate-information/key-figures/>. Luettu 6.12.2015

Virtanen, Ilkka 2011. Suomalaiset luottavat pankkeihin. Valitut palat. Julkaistu 3.8.2011.
[Http://www.rd.fi/suomalaiset-luottavat-pankkeihin.](http://www.rd.fi/suomalaiset-luottavat-pankkeihin) Luettu 15.07.2015

World Bank 2015 18.9.2015. Gross domestic product 2014.
<http://databank.worldbank.org/data/download/GDP.pdf> Luettu 3.11.2015

Yhteishyvämatrissi

ARVO	IHMISSARVO	SOLIDAARISUUS	Ekologinen kestävyys	SOSIAALINEN OIKEUDENMUKAISUUS	DEMOKRAATISET OSALLISTUMISMAHDOLLISUDET JA LÄPINÄKYYYS
SIDOSRYHMÄ					
A. ALIHANKKIJA	A1 Eettiset hankinnat (90)				
B. RAHOITTAJAT	B1 Eettinen rahoitus (30)				
C. TYÖNTEKIJÄT MUKAAN LUKIEN OMISTAJAT	C1 Työsuhteiden laatu ja yhdenvertaisuus (90)	C2 Työmäärän oikeudenmukainen jako (50)	C3 Tuki työnteekijöiden ympäristömyönteisyydelle (30)	C4 Oikeudenmukainen tulonjako (60)	C5 Sisäisen demokraattisuus ja läpinäkyvyys (90)
D. ASIAKKAAT / TUOTTEET JA PALVELUT / MUUT YRITYKSET	D1 Eettiset asiakassuhteet (50)	D2 Solidaarisuus muita yrityksiä kohtaan (70)	D3 Ympäristömyönteinen tuote- ja palvelusuunnitelu (90)	D4 Sosiaalisesti vastuullinen tuote- ja palvelusuunnitelu (30)	D5 Toimialan ekologisten ja sosiaalisten standardien kohottaminen (30)
E. YMPÄRÖIVÄ YHTEISKUNTA	E1 Tuotteiden ja palveluiden tarkoitus ja yhteiskunnallinen vaikutus (90)	E2 Yhteiskunnallinen panos (40)	E3 Ympäristökuormituksen vähentäminen (70)	E4 Yhteishyvää edistävä voitonjako (60)	E5 Yhteiskunnallinen läpinäkyvyys ja osallistumismahdollisuudet (30)
F. VÄHENNYSKRITEERIT	Esim. ILO:n työnormien tai ihmisoikeuksien rikkominen (-200)	Esim. vihanneinen yritysvaltaus (-200)	Esim. ympäristöluopah- tojen rikkominen (-200)	Esim. verovelvollisuuden kiertäminen (-200)	Esim. laiminlyönnit omistussuhteiden tai tytäryhtiöiden julkistamisessa (-100)